Berap II 2024

Raad: 28 november 2024
Dossiernr.: 2024-213810

Inhoudsopgave

1 Inleiding 4
2 Samenvatting 6
Verzameltabel begrotingswijzigingen 6
3 Ontwikkelingen 9
4 Programma's 10
Programma 1 Bestuur en Ondersteuning 10
Programma 2 Veiligheid 16
Programma 3 Verkeer, Vervoer en Waterstaat 19
Programma 4 Economie 24
Programma 5 Onderwijs 29
Programma 6 Sport, Cultuur en Recreatie 35
Programma 7 Sociaal Domein 47
Programma 8 Volksgezondheid en Milieu 62
Programma 9 Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing 71
Algemene Dekkingsmiddelen 76
5 Rechtmatigheid 83
6 Investeringen 85
7 Reserves 89
Algemene Reserve 89
Overige reserves 91
8 Ruimte in de begroting 93
Wijziging op programmaniveau 94
Ruimte in de begroting 95

1 Inleiding

Met deze bestuursrapportage (Berap II) informeren wij u over de realisatie van de programmabegroting 2024 over de eerste acht maanden van dit jaar.

Conform artikel 6 van de Financiële verordening gaan wij in de Berap in op de afwijkingen ten opzichte van de begroting voor wat betreft:
A. de realisatie van de beleidsvoornemens en;
B. de lasten en baten per programma en investeringen als deze groter zijn dan € 100.000.

De drie w-vragen komen terug: wat willen we bereiken, wat gaan we daarvoor doen, wat mag het kosten? In de lijn met de jaarstukken (het betreft verantwoording) zijn de vragen als volgt: wat wilden we bereiken, wat hebben we daarvoor gedaan, wat zijn de financiële afwijkingen?

Er wordt gerapporteerd over alle voorgenomen acties uit de programmabegroting onder "wat hebben we daarvoor gedaan". "Geen afwijkingen" betekent dat de actie volgens planning verloopt.

Stoplichtmethode
In deze Berap is de beleidsverantwoording gevisualiseerd met "stoplichten". Er zijn 4 opties:

een groen bolletje met een vinkje: gereed

een groen bolletje: volgens planning dan wel is in uitvoering

een geel bolletje met een uitroepteken: gering buiten de planning (maar nog niet zorgwekkend)

een rood bolletje met een kruis erin: buiten planning (significante afwijkingen).

Bij de gele en rode stoplichten is de afwijking toegelicht.

Om deze nieuwe weergave van de beleidsverantwoording zo bondig mogelijk te kunnen presenteren is een liggend afdrukstand gekozen.

Financiële afwijkingen
Onder "Financiële afwijkingen" zijn de voorgestelde wijzigingen van de geautoriseerde budgetten opgenomen en toegelicht. In deze berap valt hierbij op dat bij de kosten jeugdwet zich weer een groot financieel nadeel voordoet (zie programma 7). Dit is o.a. een gevolg van de doorwerking van de kostenstijging die in 2023 is geconstateerd. Op 11 juli 2024 hebt u een besluit genomen aangaande de analyse en de aanpak op dit onderwerp.

Bij "Voortgang incidentele budgetten" worden de incidentele budgetten groter dan € 100.000 gevolgd. Het laatste hoofdstuk van deze Berap gaat in op de ruimte in de begroting.

Begrotingswijziging

Voor de afwijkingen groter dan € 100.000 per programma doen wij conform de Financiële verordening voorstellen om de begroting aan te passen. Indien nodig en/of wenselijk nemen we ook kleinere afwijkingen mee in deze begrotingswijziging.

In verband met de aanscherping van het begrip begrotingsrechtmatigheid door de wetgever stellen wij vaker dan voorheen bijstelling van budgetten voor. In het verleden waren lasten die gecompenseerd worden door direct gerelateerde baten niet onrechtmatig. Met ingang van de rechtmatigheids-verantwoording zijn deze overschrijdingen nog steeds acceptabel, maar dienen ze expliciet gerapporteerd te worden in de jaarrekening. Om dit zoveel mogelijk te voorkomen worden deze lasten en baten alsnog in de begroting opgenomen hoewel het geen effect op het resultaat heeft.
In hoofdstuk 2 Samenvatting staan de voorgestelde aanpassingen van de begroting. Per onderwerp is een toelichting opgenomen in hoofdstuk 4 Programma's. Daarbij wordt verwezen naar de nummers uit de verzameltabellen. Waar geen specifieke dekking is aangegeven worden de budgettaire effecten ten laste of ten gunste van de incidentele middelen gebracht. De reguliere begrotingswijziging eindigt met een positief incidenteel saldo van € 2.076.011. Het incidentele saldo komt deels ten gunste van de post onvoorzien eenmalig (€ 576.011), dit met het oog op een geprognosticeerd nadeel van de algemene uitkering in de laatste begrotingswijziging in 2024 en deels ten gunste van de reserve sociaal domein (€ 1.500.000), dit met het oog op het negatieve resultaat in programma 7 Sociaal Domein in deze Berap.

Leeswijzer

In de gepresenteerde tabellen betekent een negatief getal een nadeel en een positief getal een voordeel op de exploitatie:

- lagere inkomsten is een nadeel dus een -.
- hogere inkomsten is een voordeel dus een +.
- hogere uitgaven is een nadeel is een -.
- lagere uitgaven is een voordeel is een +.

2 Samenvatting

Hierna volgt de verzameltabel van de begrotingswijzigingen. De reguliere begrotingswijziging eindigt met een positief incidenteel saldo van € 2.076.011. Het incidentele saldo komt deels ten gunste van de post onvoorzien eenmalig (€ 576.011), dit met het oog op een geprognosticeerd nadeel van de algemene uitkering in de laatste begrotingswijziging in 2024 en deels ten gunste van de reserve sociaal domein (€ 1.500.000), dit met het oog op het negatieve resultaat in programma 7 Sociaal Domein in deze Berap.

De mutaties onvoorzien structureel en de mutaties reserves zijn in deze tabel inbegrepen.

Verzameltabel begrotingswijzigingen

Reguliere begrotingswijzigingen

Programma	Nr.		I/S	Lasten	Baten
1- Bestuur en Ondersteuning	1	Pensioenvoorziening voormalige wethouders	I	-540.000	
2- Veiligheid	2	Verhoging bijdrage VRF 2024	I	-107.628	
3- Verkeer, Vervoer en Waterstaat	3	Verhogen budget Wegen	I	-125.000	
	4	Verhogen budget gladheidsbestrijding	I	-20.000	
	5	Verlagen budget Civiele Kunstwerken	I	50.000	
	6	Verhogen budget Walmuren binnenstad Franeker	I	-50.000	
	7	Verlagen budget Afwatering kanalen, vaarten en sloten	I	200.000	
4- Economie	8	Verhogen budget subsidiëring St. Bestemming Noordwest en bijdrage andere gemeenten	I	-40.000	40.000
5- Onderwijs	9	Indexering tarieven leerlingenadministratie en huur gymlokalen t.l.v. LPO	S	-41.514	
	10	Onderwijsachterstandenbeleid	S	-64.955	64.955
	11	Specifieke uitkering ventilatie scholen	I	47.885	-47.885
	12	Bijdrage bewegingsonderwijs	S	103.417	-103.417
6- Sport, Cultuur en Recreatie	13	Subsidie Slachtemarathon	I	-20.000	
	14	Subsidie huiskamerbibliotheek	I	-100.880	100.880
	15	Verhogen budget De Trije Franeker	I	-50.000	
	16	Verlagen budget Openbaar Groen	I	400.000	
7- Sociaal Domein	17	BUIG - participatiewet; ten gunste van de reserve sociaal domein	I		124.680

	18	BUIG - loonkostensubsidie; ten gunste van de reserve sociaal domein	I		472.670
	19	Vrijval budget werkstimulerende maatregelen t.g.v. de reserve sociaal domein	I	87.500	
	20	Vrijval eerder ontvangen middelen hoofdlijnenakkoord t.g.v. de reserve sociaal domein	I		360.444
	21	Uitvoeringskosten toeslagenaffaire	I	-300.000	
	22	Dienst jaarstukken 2023 t.g.v. reserve sociaal domein	I	122.966	
	23	Dienst Burap II jeugdwet t.l.v. reserve sociaal domein	I	-3.231.832	
	24	Dienst Burap II inkomen t.l.v. reserve sociaal domein	I	-1.251.397	
	25	Dienst Burap II overig t.g.v. reserve sociaal domein	I	212.324	
	26	Meicirculaire 2024 - doorbetaling WSW	I	-524.149	
8- Volksgezondheid en milieu	27	Verhogen bijdrage VRF 2024	I	-107.837	
	28	Verlagen budget Riolen en Rioolgemalen	I	240.000	
	29	Verhogen geraamde baten rioolheffing	I		80.000
	30	Verhogen budget Kringloopstations	I	-230.000	
	31	Verhogen geraamde baten Kringloopstations	I		130.000
	32	Kosten juridische ondersteuning	I	-55.000	
9- Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijk Vernieuwing	33	Leges omgevingsvergunningen	I	-225.000	225.000
	34	Stads- en dorpsvernieuwingsprojecten	I	-1.050.000	350.000
Algemene Dekkingsmiddelen	35	Rente kort geld	I	500.000	
	36	Verlagen budget loon- en prijsontwikkeling (zie programma 5)	S	41.514	
	37	Verlagen budget automatisering	I	150.000	
	38	Verhogen budget tractie	I	-60.000	
	39	Verlagen budget overige gebouwen structureel	I	70.000	
	40	Centrale huisvesting	I	-35.000	
	41	Huisvesting buitendienst Menaldum	I	-18.000	
	44	Functie herwaardering ambtelijke organisatie	I	-53.338	
	45	Meicirculaire 2024 - vrij besteedbare ruimte	I		1.557.849
	46	Meicirculaire 2024 - te reserveren budgetten	I	-548.374	548.374
	47	Meicirculaire - doorbetaling WSW	I		524.149
	48	Voorziening regeling vervroegd uitdiensttreding	I	-24.781	

	49	Voorziening toekomstige WW verplichting	I	-37.638	
	50	Onttrekking reserve S&D	I		650.000
	51	Onttrekking reserve stationsgebied Franeker	I		50.000
	52	Onttrekking reserve sociaal domein	I	-1.380.584	4.483.229
	53	Vrijval onvoorzien met bestemming	I	532.384	
Investeringen					

Financieel effect Berap II	**2.076.011**
Ten gunste van onvoorzien incidenteel	576.011
Ten gunste van de reserve sociaal domein	1.500.000

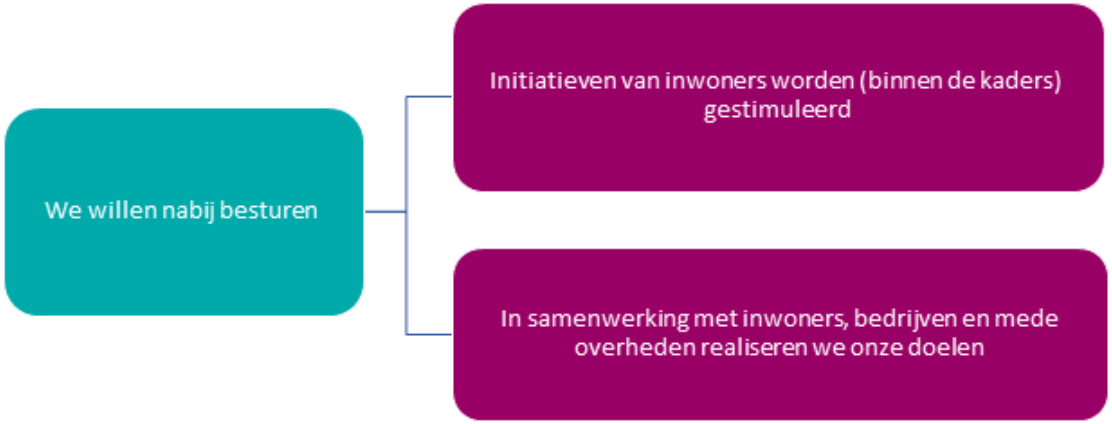
3 Ontwikkelingen

Bij Berap II zijn geen bijzondere ontwikkelingen die extra aandacht vragen weer te geven.

4 Programma's

Programma 1 Bestuur en Ondersteuning

Nabij besturen
Wat willen we bereiken?

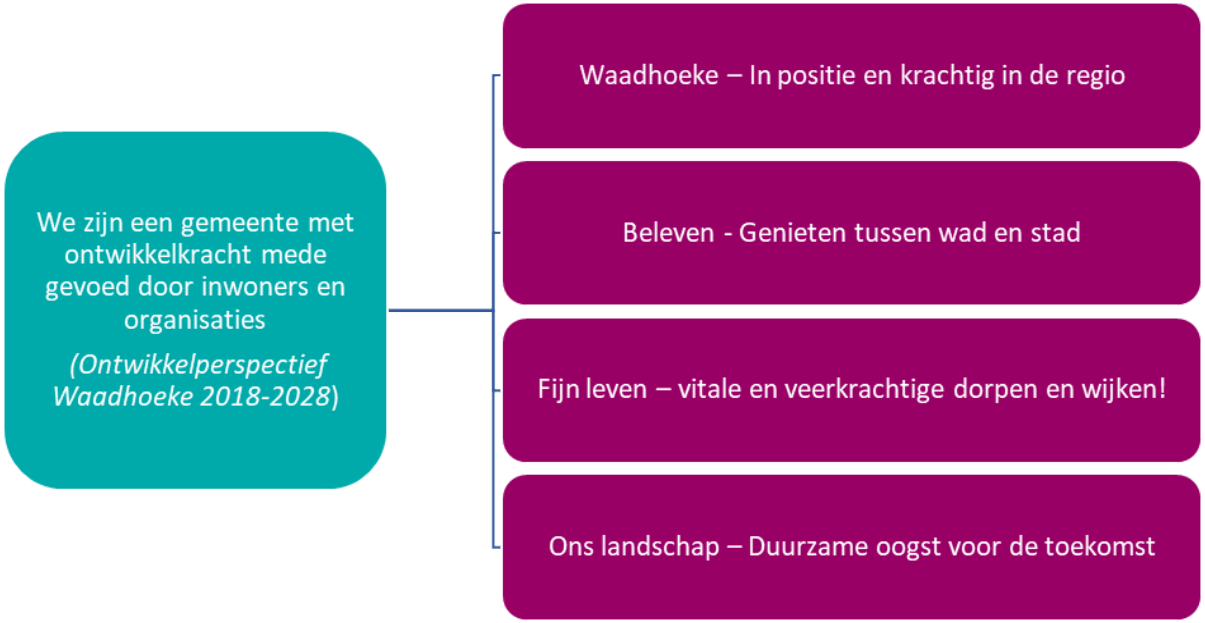

Wat gaan wij daarvoor doen?

Status Berap I	Status Berap II	Initiatieven van inwoners worden (binnen de kaders) gestimuleerd	Toelichting
		We bespreken initiatieven op de intaketafel voor een integrale benadering.	
		We zetten dorpen- en wijkencoördinatoren in.	
		We subsidiëren initiatieven vanuit het dorpen- en wijkenfonds.	
		We zetten dorps- en wijkbudgetten in.	

Status Berap I	Status Berap II	In samenwerking met inwoners, bedrijven en mede overheden realiseren wij onze doelen	Toelichting
		We stimuleren dorpen/wijken bij dorps- en wijkvisies.	
		We experimenteren met de DOM-methodiek.	
		We betrekken burgers en bedrijven bij de totstandkoming van de omgevingsvisie	
		We experimenteren met het participatie-instrument 'De stem van Waadhoeke'.	

Programma Ontwikkelperspectief
Wat willen we bereiken?

Wat gaan wij daarvoor doen?

Status Berap I	Status Berap II	Waadhoeke - In positie en krachtig in de regio	Toelichting
		We faciliteren innovatie.	
		We zetten in op behouden en aantrekken van talent.	
		We versterken het vestigingsklimaat.	
		We werken slimmer samen.	

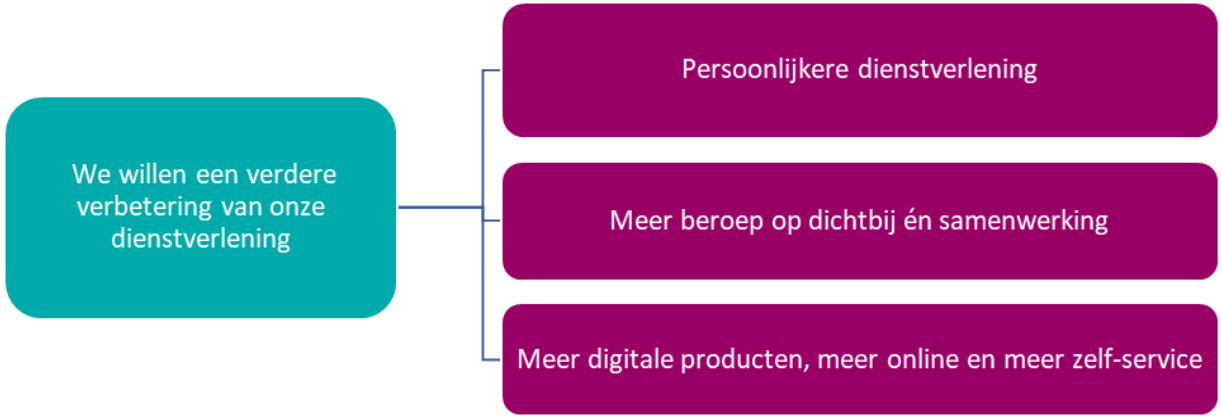
Status Berap I	Status Berap II	Beleven - Genieten tussen Wad en stad	Toelichting
		We doen een aanvraag voor Planetarium Wereld Erfgoed.	
		We realiseren het project Op paad Lâns it Waad.	
		We werken samen met Academie van Franeker.	
		We nemen deel aan Sense of Place (o.a. Dijk van een Wijf).	
		We onderzoeken hoe het oude stadhuis van Franeker een bredere functie kan krijgen.	Start onderzoek verwacht in Q4 van 2024.

Status Berap I	Status Berap II	Fijn leven - vitale en veerkrachtige dorpen en wijken!	Toelichting
		We zetten in op Dorpsontwikkelingsmaatschappijen (DOM).	
		We lobbyen voor middelen voor transitie van bestaande woningvoorraad.	

		In minimaal 3 kernen of wijken waar de leefbaarheid onder druk staat of dreigt te staan, willen we concrete maatregelen nemen om de leefbaarheid te versterken.	
		Middels pilots innovatief publiek vervoer willen we aan de slag met het verbeteren van het mobiliteitsaanbod in de regio.	

Status Berap I	Status Berap II	Ons Landschap - Duurzame oogst voor de toekomst	Toelichting
		We nemen deel aan Greidhoeke plus.	
		We werken samen met het kenniscluster verzilting.	
		We nemen deel aan een initiatief waarbij gemeentelijke groene reststromen beschikbaar worden gesteld voor toepassing in de agrarische sector.	
		We zetten middels een landbouwcoördinator in op netwerk- en relatiebeheer met agrarische bedrijven.	

Dienstverlening
Wat willen we bereiken?

Wat gaan wij daarvoor doen?

Status Berap I	Status Berap II	Persoonlijke dienstverlening	Toelichting
		Verbeteringen doorvoeren vanuit het onderzoek telefonische bereikbaarheid.	
		Teksten toetsen op helder en makkelijk taalgebruik, en waar nodig herschrijven (het zogeheten B1 niveau). Interne bewustwording en training realiseren door het organiseren van de 'Week van de Taal' of 'maand van de Taal'.	
		Start van het Serviceloket in Sint Annaparochie.	

Status Berap I	Status Berap II	Meer beroep op dichtbij én samenwerking	Toelichting
		Experiment uitoefenen met participatietool 'Stem van Waadhoeke'.	
		Pilot uitvoeren in het kader van reisdocumenten aan huis bezorgen.	
		Methodiek klantreizen evalueren en evt. borgen in de organisatie.	
		Klantreis "intake" bij het gebiedsteam.	

Status Berap I	Status Berap II	Meer digitale producten, meer online en meer zelf-service	Toelichting
		Implementatie voorbereiden van een volledig digitale balie.	
		Implementatie realiseren van e-diensten voor Burgerzaken producten.	Door verkiezingen enkele e-diensten later in het jaar gepland.

Wat zijn de financiële afwijkingen?

Pensioenvoorziening voormalig wethouders

Voormalig wethouders ontvangen vanaf AOW gerechtigde leeftijd een pensioenuitkering gebaseerd op de periode dat ze bij de gemeente werkzaam zijn geweest. Dit is een toekomstige verplichting waarbij de gemeente verplicht is om een voorziening te treffen. Door voornamelijk een verlaging van de wettelijke rekenrente is de voorziening op dit moment niet toereikend. Op basis van de huidige informatie moet de voorziening worden aangevuld met een bedrag van € 540.000.

Voorstel begrotingswijziging				
Nr.	**Omschrijving**	**I/S**	**Lasten**	**Baten**
1	Pensioenvoorziening voormalige wethouders	I	-540.000	

Voortgang incidentele budgetten

Ontwikkellijnen & Regiodeal

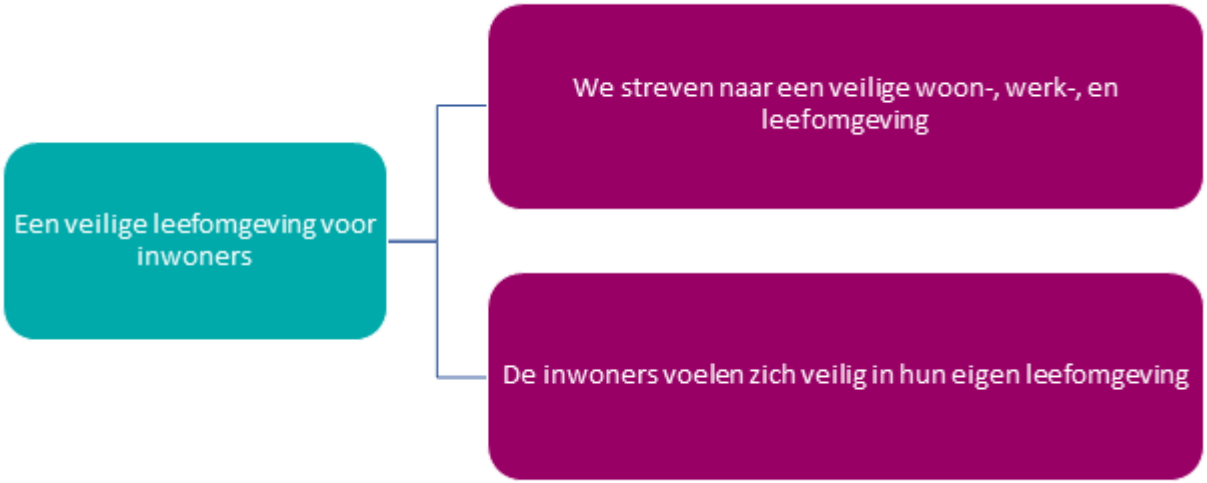
Een deel van het budget ontwikkellijnen is inmiddels bestemd voor het aanjagen van projecten voor het ontwikkelperspectief. De uitgaven volgen in de loop van dit jaar. Bestedingen zijn o.a.:

- Het uitvoeringsplan Economie 2021-2023;
- De kosten voor de inzet van ontwikkellijntrekkers;
- Kosten Uitwerking Regio Deal tot een uitvoeringsconvenant;
- Kosten kwartiermaker landbouw en Europa;
- Meerjarige vitaliteitsscans van het Fries Sociaal Planbureau naar de brede welvaart in Waadhoeke;
- Bijdrage Sense of Place;
- Bijdrage aan project verwaarden groene reststromen;
- Project Bildtdijken: cofinanciering LEADER subsidie;
- Aanjagen regionale uitwerking landelijk programma Elke Regio Telt.

	Begroting	**Besteding**	**Restant**
Ontwikkellijnen & Regiodeal	236.768	50.000	186.768

Programma 2 Veiligheid

Wat willen we bereiken?

Wat gaan wij daarvoor doen?

Status Berap I	Status Berap II	We streven naar een veilige woon-, werk-, en leefomgeving	Toelichting
		We werken samen met veel verschillende ketenpartners, zodat we bijzonderheden vroegtijdig signaleren.	
		We geven collega's, inwoners en ondernemers voorlichting over veiligheidsthema's.	
		Er wordt handhavend opgetreden volgens de beleidskaders.	

		We sturen besmettingsbrieven bij inbraken.	
		We doen horeca-controles en passen het sanctiebeleid toe.	
		We maken een integrale preventieve/repressieve aanpak op jeugdoverlast.	
		We nemen jaarlijks deel aan een crisisoefening.	
		We voeren het geactualiseerde integraal veiligheidsplan uit.	
		Starten met de regietafel Jeugd.	

Status Berap I	Status Berap II	De inwoners voelen zich veilig in hun eigen leefomgeving	Toelichting
		Het integraal veiligheidsbeleid aan de hand van de geprioriteerde thema's uitvoeren.	
		Meer aandacht besteden aan bewustwording over ondermijning en georganiseerde criminaliteit en hier steviger tegen optreden.	
		Meer aandacht besteden aan bewustwording over cybercrime.	
		De boa’s gemeentebreed inzetten, daar waar dat het meest nodig is.	
		Meer aandacht besteden aan bewustwording over maatschappelijk ongenoegen, polarisatie en radicalisering.	

Wat zijn de financiële afwijkingen?

Algemene bijdrage aan de Veiligheidsregio Fryslân (VRF)

Uit de 1e begrotingswijziging 2024 van de VRF kwam naar voren dat de algemene bijdrage voor de programma's brandweer en crisis tezamen € 187.981 hoger zou worden door verwachte indexering. Inmiddels is deze met de 3e begrotingswijziging 2024 bijgesteld naar € 107.628. De definitieve indexering zal in de jaarrekening van de VRF worden verwerkt.

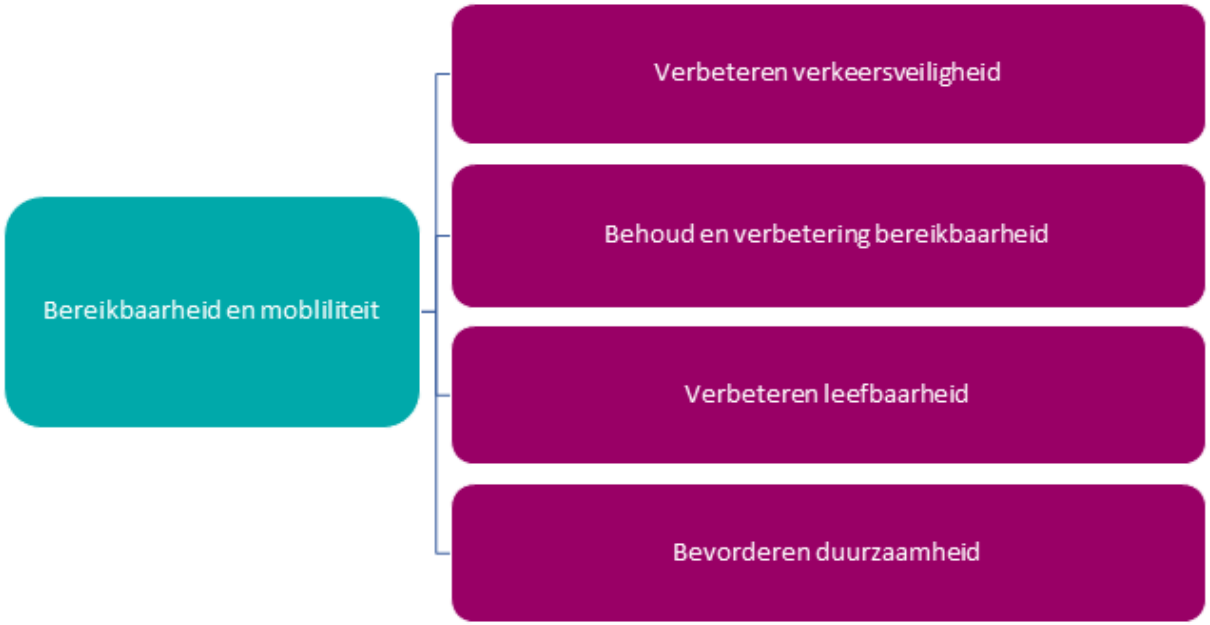
Voor nu zullen we rekening moeten houden met een hogere bijdrage van € 107.628.

Voorstel begrotingswijziging				
Nr.	**Omschrijving**	**I/S**	**Lasten**	**Baten**
2	Verhoging bijdrage VRF 2024	I	-107.628	

Voortgang incidentele budgetten
Niet van toepassing.

Programma 3 Verkeer, Vervoer en Waterstaat

Wat willen we bereiken?

Wat gaan wij daarvoor doen?

Status Berap I	Status Berap II	Verbeteren van verkeersveiligheid	Toelichting
		We maken een eenduidige ordening en inrichting van wegen. De grootste knelpunten zijn in de Mobiliteitsvisie benoemd en geprioriteerd.	

		We zorgen dat er veilig binnen/ buiten de bebouwde kom gefietst kan worden. Zo realiseren we een fietspad tussen Winsum naar Hatsum, treffen we enkele maatregelen op het tracé Leeuwarden-Franeker, onderzoeken we de situatie in en rond Berltsum.	
		Op de locatie van de niet actief beveiligde overgang (NABO) bij Deinum realiseert Pro Rail in nauwe samenwerking met provincie en gemeente een tunnel.	Huidige planning is realisatie in juni 2025.
		We gaan in gesprek met scholen om de locatie om de school te verbeteren en dit te combineren met voorlichting.	
		We geven verkeerseducatie, doen aan gedragsbeïnvloeding en handhaven daar waar nodig.	

Status Berap I	Status Berap II	Behoud en verbetering van bereikbaarheid	Toelichting
		We maken aantrekkelijkere fietsverbindingen/-netwerk.	
		We overleggen met de provincie over de kwaliteit en het behoud van het openbaar vervoer.	
		We werken samen met de provincie aan de voorbereidingen voor de verbredingen van de bocht in het Van Harinxmakanaal.	
		We plegen groot onderhoud aan de haven in Ried (damwand en hekkelen).	

Status Berap I	Status Berap II	Verbeteren leefbaarheid	Toelichting

		We starten voorlichting-, en gedragscampagnes, zoals de 'moddercampagne', 'wij gaan weer naar school' en zijn actief deelnemer van het project 'Doortrappen'.	
		Via het verruimd werkbudget pakken we - in nauw overleg met betrokkenen - eenvoudige problemen en wensen op.	

Status Berap I	Status Berap II	Bevorderen duurzaamheid	Toelichting
		We plaatsen laadpalen.	Afhankelijk van de planning TotalEnergies. Hier hebben wij zo goed als geen invloed op.
		We overleggen met de provincie over de kwaliteit en het behoud van het openbaar vervoer.	
		Vanuit een positieve grondhouding kijken we naar nieuwe ontwikkelingen rondom duurzame mobiliteit.	

Wat zijn de financiële afwijkingen?

Wegen

Op het beheer en onderhoud aan wegen wordt een overschrijding verwacht van € 125.000. Deze wordt voornamelijk veroorzaakt door gestegen kosten/manuren en een kostenstijging door een nieuwe aanbesteding voor asfaltwerkzaamheden. Daarnaast was er sprake van een natte winterperiode, wat meer werkzaamheden/ schadegevallen met zich meebracht.

Gladheidsbestrijding

Op basis van de forecasting van de bestedingen over 2024 wordt een overschrijding verwacht van € 20.000. De bevoorschotting op basis van de dienstverleningsovereenkomst is aangepast op basis van de nieuwe verwachtingen over 2024.

Civiele kunstwerken

Op het beheer en onderhoud aan civiele kunstwerken wordt een onderschrijding verwacht van € 50.000. Deze wordt voornamelijk veroorzaakt doordat er minder kosten zijn gemaakt voor regulier onderhoud dan begroot.

Walmuren binnenstad Franeker
Op het beheer en onderhoud aan de kademuren wordt een overschrijding verwacht van € 50.000. Deze wordt voornamelijk veroorzaakt doordat er meerdere storingen waren aan sluizen en er op meerdere plekken schade was aan wal beschoeiing.

Afwatering kanalen, vaarten en sloten
Op het beheer en onderhoud aan de infrastructuur ten behoeve van de afwatering op en aan kanalen, vaarten en sloten wordt een onderschrijding verwacht van € 200.000. Deze wordt voornamelijk veroorzaakt doordat er minder reguliere onderhoudswerkzaamheden hebben plaatsgevonden.

Voorstel begrotingswijziging				
Nr.	**Omschrijving**	**I/S**	**Lasten**	**Baten**
3	Verhogen budget Wegen	I	-125.000	
4	Verhogen budget Gladheidsbestrijding	I	-20.000	
5	Verlagen budget Civiele Kunstwerken	I	50.000	
6	Verhogen budget Walmuren binnenstad Franeker	I	-50.000	
7	Verlagen budget Afwatering kanalen, vaarten en sloten	I	200.000	

Voortgang incidentele budgetten

Aanpak NABO Deinum
In de 1e berap is gemeld dat de uitvoering naar 2025 is verschoven. Wel is op grond van de overeenkomst met Prorail in 2024 een termijnbetaling van 50% van de kosten gedaan (is € 400.000). Voor de subsidieafrekening van NABO Welsrijp zijn € 7.800 aan controlekosten gemaakt welke niet geraamd waren.

	Begroting	**Besteding**	**Restant**
NABO Deinum	400.000	407.800	-7.800

Omvorming schelpenpaden naar duurzamere / onderhoudsarme paden
Doordat het materiaal nog niet aanwezig was kon tot op heden nog nauwelijks met de werkzaamheden worden gestart. Het project is inmiddels aanbesteed op basis van een raamovereenkomst en er zal naar verwachting na het vallen van de bladeren begin 2025 met de werkzaamheden worden gestart.

	Begroting	Besteding	Restant
Omvorming schelpenpaden naar duurzamere/ onderhoudsarme paden	1.000.000	15.165	984.835

Project (verkeers)maatregelen Zwarte Haan
De maatregelen bovenaan de Nieuwebildtdijk zijn klaar. De verdere uitvoering is mede afhankelijk van de inbreng van de omwonenden.

Mobiliteitsvisie maatregelen
Er zijn diverse maatregelen in voorbereiding of in onderzoek. Via een voortgangsrapportage is de raad medio 2024 over de voortgang en planning geïnformeerd.

	Begroting	Besteding	Restant
Mobiliteitsvisie maatregelen	730.000	-	730.000

Programma 4 Economie

Wat willen we bereiken?

Wat gaan wij daarvoor doen?

Status Berap I	Status Berap II	Behouden en aantrekken werknemers, bedrijven en bezoekers	Toelichting
		Dit is de rode draad van het sociaal economisch actieprogramma (SEAP). In dit plan geven we uitvoering aan deze ambitie via de 13 businesscases. Voor 2024 werken we aan een actueel SEAP II waarin ook de middelen van de regiodeal worden betrokken.	
		We informeren de raad periodiek over de voortgang van het SEAP.	

Status Berap I	Status Berap II	Stimuleren van waardevol toerisme	Toelichting
		We zetten in op het verbeteren van zichtbaarheid en samenwerking in nauwe samenwerking met onze externe partners door o.a. een meerjarenplan op te stellen voor de marketing van regio Noardwest, bijeenkomsten te organiseren.	
		We gaan de informatievoorziening verbeteren door te werken aan het productaanbod, de zicht- en vindbaarheid, de naamsbekendheid en de doorontwikkeling van toeristische informatiepunten.	
		We doen mee aan de Pilot Green Destinations, waarmee we onze regio middels een certificaat op de kaart willen zetten als duurzame bestemming.	We zijn met omliggende gemeenten en de provincie in gesprek over het gezamenlijk doorlopen van het certificeringstraject. Duidelijkheid daarover wordt in de loop van 2025 verwacht.
		We versterken Franeker als toeristische trekker door onder andere voorbereidingen te starten voor de realisatie van een Toeristisch Overstap Punt in Franeker, het ondersteunen van het Planetarium met nieuwe Unesco Wereld erfgoedstatus.	-

		We versterken het landschap als toeristische trekker. Dit doen we onder andere door te werken aan de realisatie van 'Dijk van een Wijf'.	

Status Berap I	Status Berap II	Zorgen voor vitale en aantrekkelijke winkelcentra (Franeker en St. Annaparochie)	Toelichting
		We blijven in nauw contact met de ondernemers in deze winkelgebieden o.a. door periodiek overleg, het beschikbaar stellen van subsidies en het innen (en uitkeren) van reclamebelasting.	
		We investeren in de openbare ruimte, zoals de verlichting en de Dijkstraat in Franeker.	
		We zetten in op kwantitatief en kwalitatief meer aanbod van activiteiten en evenementen en meer bekendheid door inzet van diverse promotiekanalen.	
		We gaan aan de slag met de acties die voortkomen uit de geactualiseerde binnenstadsvisie voor Franeker waaronder het vergroenen van de inrichting van de stad en een verder upgrade van de Dijkstraat.	
		We zetten de samenwerking via het binnenstadsmanagement Franeker voort.	
		Samen met de ondernemers uit Sint Annaparochie gaan we aan de slag met Dorpsvisie + Uitvoeringsagenda Vitaal Sint Annaparochie.	
		De afgelopen jaren hebben we gemerkt dat een verbindende schakel tussen ondernemers, overige stakeholders en gemeente noodzakelijk is voor het goed functioneren van de winkelcentra.	

Status Berap I	Status Berap II	Verbeteren ondernemersklimaat	Toelichting
		We verbeteren dienstverlening naar ondernemers o.a. door het bezoeken en in gesprek gaan met ondernemers met plannen.	
		We houden het digitaal Ondernemersloket up-to-date en verbeteren vanuit de signalen die wij van ondernemers krijgen.	
		Ondernemers bieden we ondersteuning bij het zoeken naar subsidies en mogelijkheden om te verduurzamen en te innoveren.	
		We communiceren actief via diverse mediakanalen waaronder het verzenden van digitale nieuwsbrieven.	
		We werken aan de relatie door bedrijfsbezoeken, bijwonen en/of organiseren netwerkbijeenkomsten en periodiek overleg met ondernemersverenigingen.	
		We bieden een programma aan voor startende ondernemers en voor ondernemers die nadenken over het toekomstperspectief van hun bedrijf.	

Wat zijn de financiële afwijkingen?

Subsidiëring Stichting Bestemming Noordwest

Net als voorgaande jaren is er in 2024 voor gekozen om de bijdrage van de gemeenten Harlingen (€ 17.500) en Leeuwarden (€ 22.500) via de gemeente Waadhoeke als subsidie beschikbaar te stellen aan Bestemming Noordwest. De begroting moet hierop aangepast worden.

Voorstel begrotingswijziging				
Nr.	**Omschrijving**	**I/S**	**Lasten**	**Baten**
8	Verhogen budget subsidiëring St. Bestemming Noordwest en bijdrage andere gemeenten	I	-40.000	-40.000

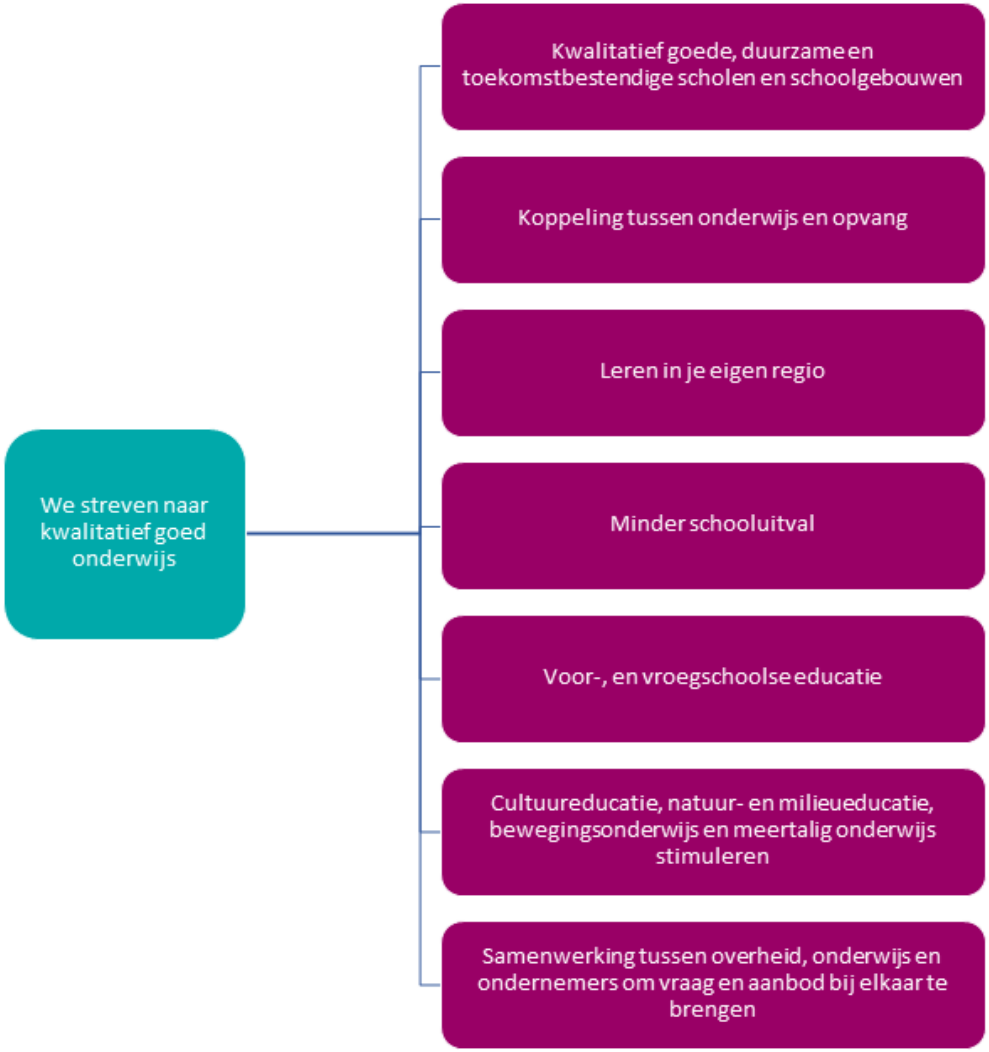
Voortgang incidentele budgetten

Herstructurering Dijkstraat Oost Franeker
Het project bevindt zich in de voorbereidingsfase.

	Begroting	Besteding	Restant
Herstructurering Dijkstraat Oost Franeker	438.000	-	438.000

Programma 5 Onderwijs

Wat willen we bereiken?

Wat gaan wij daarvoor doen?

Status Berap I	Status Berap II	Kwalitatief goede, duurzame en toekomstbestendige scholen en schoolgebouwen	Toelichting
✓	✓	We voeren een locatieonderzoek uit voor de nieuwbouw AMS en De Kabas. Daarbij worden geschikte locaties voor de clustering van beide scholen onderzocht.	
●	✓	We voeren een locatieonderzoek uit voor de nieuwbouw AMS en De Kabas. Daarbij worden geschikte locaties voor de clustering van beide scholen onderzocht.	
✗	✗	We gaan een nieuw integraal huisvestingsplan onderwijs opstellen voor de periode 2025-2028.	Er is inmiddels een keuze gemaakt voor wat betreft de locatie nieuw te bouwen scholen AMS en Kabas. Ondanks dit besluit zal het herijken van het IHP worden uitgesteld naar 2026. Dit heeft te maken met de landelijke ontwikkeling rondom wet- en regelgeving inzake het IHP. In een memo aan de raad zal dit verder worden toegelicht.

Status Berap I	Status Berap II	Koppeling tussen onderwijs en opvang	Toelichting
●	●	We financieren een naschools aanbod van sport- en cultuuractiviteiten voor jongeren van het voortgezet onderwijs door met het project ‘Rijke schooldag’ het aanbod op en rondom scholen naar jongeren te brengen.	
●	●	De middelen die we ontvangen hebben in het kader van NPO zetten we in om de samenwerking tussen onderwijs, opvang, sport, cultuur en zorg te versterken en uit te breiden.	

Status Berap I	Status Berap II	Leren in je eigen regio	Toelichting

		We financieren het project Maatschappelijke Diensttijd waarmee wordt ingezet op de verbinding tussen basis- en voortgezet onderwijs en de lokale arbeidsmarkt.	
		Het Friesland College verzorgt in opdracht van de gemeente opleidingen op het gebied van alfabetisering, Nederlands als tweede taal en voor de training van vrijwilligers en taal-coördinatoren van de beide DigiTaalHuizen in Franeker en St Annaparochie	

Status Berap I	Status Berap II	Minder schooluitval	Toelichting
		We gaan het pilotproject met It Twalûk en De Bolder evalueren. Doel van de aanpak is om meer leerlingen uit de buurt van Franeker een passend aanbod te geven en inclusiever onderwijs na te streven.	

Status Berap I	Status Berap II	Voor-, en vroegschoolse educatie	Toelichting
		We werken de resultaatafspraken VVE voor de vroegschoolse educatie met het primair onderwijs verder uit, waarmee er een ononderbroken leerlijn komt binnen de VVE.	
		Wij zorgen ervoor dat de peuters op het AZC een educatief aanbod in de peuteropvang op het AZC krijgen met een erkend VVE programma en ouderbetrokkenheid, mede door de inzet van de bibliotheek	
		We bekostigen binnen het onderwijsachterstandenbeleid extra NT2 deskundigheid bij het basisonderwijs ter aanvulling op de bekostiging van de schakelklassen op het AZC.	

		We zetten op lokaal niveau extra middelen in voor de toeleiding en het bereik van de doelgroep en op de taalontwikkeling en ouderbetrokkenheid. Dit in samenwerking met de kinderopvang, scholen, JGZ, bibliotheek, gebiedsteams en andere instellingen.	

Status Berap I	Status Berap II	Cultuurseducatie, natuur- en milieueducatie, bewegingsonderwijs en meertalig onderwijs stimuleren	Toelichting
		We stimuleren het gebruik van het Frysk, Bildts en Franekers in het basisonderwijs door het subsidiëren van taalactiviteiten binnen het cultuureducatieprogramma Waadzinnig.	
		We onderzoeken de mogelijke uitbreiding van het cultuureducatieprogramma Waadzinnig naar het voortgezet onderwijs en het creëren van een doorlopende leerlijn.	
		We overleggen met onderwijs- en taalpartners om samen – ieder vanuit de eigen verantwoordelijkheid – de meertaligheid te stimuleren en te komen tot nieuwe taalinitiatieven en -activiteiten.	
		We subsidiëren scholen die gebruik willen maken van het programma de Bibliotheek op school (dBos).	
		We stimuleren meertalig aanbod door het leesbevorderingsprogramma Boekstart in de kinderopvang te subsidiëren.	

Status Berap I	Status Berap II	Samenwerking tussen overheid, onderwijs en ondernemers om vraag en aanbod bij elkaar te brengen	Toelichting
		We zetten verder in op het O3-concept op het voortgezet onderwijs door het programma 'Leren en werken in je eigen regio' op het VMBO te financieren.	

		We onderzoeken in hoeverre het onderwijsprogramma 'Leren en werken in je eigen regio' met middelen uit de regiodeal kan worden uitgebreid voor andere scholieren, herintreders, zij-instromers en nieuwkomers op de arbeidsmarkt.	

Wat zijn de financiële afwijkingen?

Indexering tarieven

De leerlingenadministratie is uitbesteed aan de gemeente Leeuwarden. De tarieven zijn het afgelopen jaar gestegen. Er is een aanvullend budget nodig van € 20.324. Ten aanzien van de huur van gymlokalen van derden is ook een aanvullend budget nodig van € 21.190, dit als gevolg van de indexering van de huurtarieven. In totaal wordt voor € 41.514 een beroep gedaan op het budget voor loon- en prijsontwikkelingen (LPO), zie algemene dekkingsmiddelen.

Onderwijsachterstandenbeleid

De laatste beschikking van het rijk voor het onderwijsachterstandenbeleid is € 64.955 hoger dan begroot. Dit wordt vertaald in een hoger budget voor de uitgaven. Per saldo is deze wijziging neutraal.

Specifieke uitkering ventilatie scholen

Het schoolbestuur heeft besloten om 2 projecten niet uit te voeren. Het betreft SWS De Syl Oudebildtzijl met een subsidie van € 17.101 en IKC Toermalijn Franeker met een subsidie van € 30.754 (beide CBO-nwf). Het RVO heeft ingestemd met de intrekking.
Het geld is inmiddels terugbetaald aan de gemeente en vervolgens terugbetaald aan het rijk. Deze wijziging is neutraal.

Afbouw bijdrage bewegingsonderwijs

De Bestuurlijke afspraken Brede Regeling Combinatiefuncties (BRC) 2023-2026 zijn herzien door de ministeries OCW en VWS. De verantwoordelijkheid en bekostiging van de bevoegde vak- of groepsleerkracht bewegingsonderwijs komt volledig te liggen bij het onderwijs. De schoolbesturen ontvangen hiervoor middelen in de lumpsum. Dit betekent dat de gemeente per schooljaar 2024/2025 de ondersteuning van de vakleerkrachten bewegingsonderwijs niet meer subsidieert aan Sport Fryslân. Ook ontvangt de gemeente niet meer een bijdrage van het onderwijs in de kosten.
In plaats hiervan wordt een tijdelijke bijdrage aan het onderwijs verstrekt, die de komende jaren afbouwt naar 0. Voor 2024 betekent dit een neerwaartse aanpassing van € 103.417 voor de lasten en de baten. Deze wijziging is neutraal.

Voorstel begrotingswijziging				
Nr.	**Omschrijving**	**I/S**	**Lasten**	**Baten**
9	Indexering tarieven leerlingenadministratie en huur gymlokalen t.l.v. LPO	S	-41.514	

10	Onderwijsachterstandenbeleid	S	-64.955	64.955
11	Specifieke uitkering ventilatie scholen	I	47.885	-47.885
12	Bijdrage bewegingsonderwijs	S	103.417	-103.417

Voortgang incidentele budgetten

Aanvullen en moderniseren gymmaterialen

De inventarisatie van vervanging gymmaterialen is gereed. Vanwege de hoogte van de daaruit voortvloeiende kosten is een aanbestedingstraject vereist. Dit is inmiddels opgestart en potentiële leveranciers zijn benaderd. Het beschikbare budget zal volledig benodigd zijn.

	Begroting	Besteding	Restant
Aanvullen en moderniseren gymmaterialen	100.000	-	100.000

Nationaal Programma Onderwijs

Onderstaand de actuele meerjarenraming NPO. De prognose van de uitgaven 2024 is conform raming en geeft geen aanleiding voor verdere toelichting.

Meerjarenbegroting Nationaal Programma Onderwijs	**Totaal**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Voorschoolse educatie					
Extra inzet gebiedsteam (dreigende) thuiszitters	212.514	29.164	121.828	61.522	0
Project Rijke schooldag voortgezet onderwijs	100.000	0	50.000	25.000	25.000
Cultuureducatie, Natuur- en milieueducatie	37.700	25.136	0	6.564	6.000
Gezondheid en sport op school	100.000	0	0	50.000	50.000
Leren en werken in je eigen regio en Maatschappelijke Diensttijd	50.000	0	30.000	10.000	10.000
Programma 'De Bibliotheek op school' beschikbaar maken voor alle basisscholen	100.000	99.630	0	0	370
Nader in te vullen / o.a. ambtelijke capaciteit	80.090	0	30.000	20.090	30.000
Totaal werkelijk 2022/2023 en actuele begroting	**680.304**	**153.930**	**231.828**	**173.176**	**121.370**

Programma 6 Sport, Cultuur en Recreatie

Sport
Wat willen we bereiken?

Wat gaan wij daarvoor doen?

Status Berap I	Status Berap II	Door sport en bewegen staan nog meer inwoners gezonder, prettiger en actiever in het leven	Toelichting
		Inzet Team FRL Waadhoeke op het gebied van bewegingsonderwijs en schoolsportdagen.	
		Samen met het onderwijs en Sport Fryslân bieden we een kennismakingsprogramma sport en cultuur voor het voortgezet onderwijs: “De Rijke Schooldag”.	
		We starten de Pilot drempelloos sporten en cultuur voor jongeren in het voortgezet onderwijs.	
		Wij zorgen voor een aanbod voor kwetsbare doelgroepen door de inzet van de "buurtsportcoach inclusief sporten".	

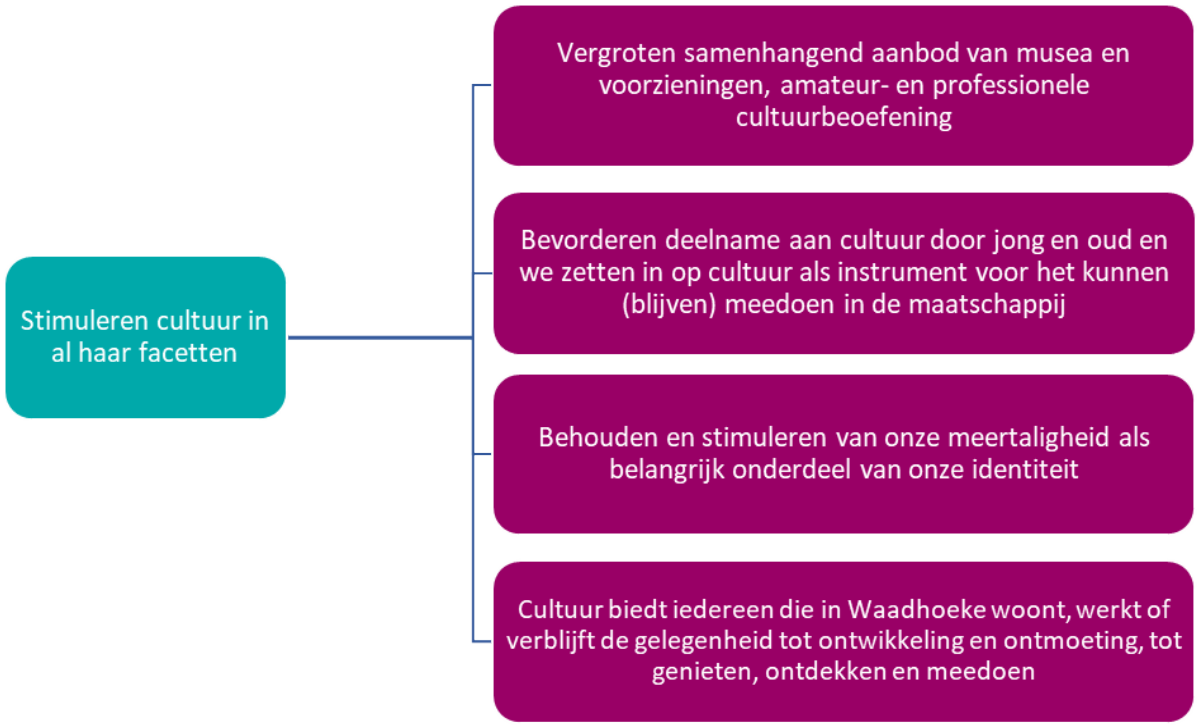
Status Berap I	Status Berap II	Meer sportverenigingen omarmen hun maatschappelijke rol en spelen in op flexibiliteit, modernisering en vernieuwing van hun aanbod	Toelichting
		Inzet verenigingsondersteuner Team FRL Waadhoeke.	
		We gaan sportverenigingen helpen innoveren, door de inzet van de verenigingsondersteuner en de buurtsportcoaches.	
		We stimuleren samenwerking tussen sportverenigingen, door de inzet van de verenigingsondersteuner en de buurtsportcoaches.	

Status Berap I	Status Berap II	Alle sportvoorzieningen zijn betaalbaar, kwalitatief van hoog niveau, duurzaam en optimaal bezet	Toelichting

		We ondersteunen sportverenigingen bij het verduurzamen van hun sportaccommodatie, door middel van het geven van advies en informatie, waarbij wij voornemens zijn een financiële regeling verduurzaming maatschappelijk vastgoed in te stellen.	
		We stimuleren samenwerking, vooral bij renovatie of nieuwbouw van de accommodatie, door advisering op multifunctioneel gebruik.	

Status Berap I	Status Berap II	**Elke kern heeft een omgeving die uitnodigt om te sporten, te spelen of te bewegen**	**Toelichting**
		We ondersteunen Initiatieven voor spelen en sporten in openbare ruimte.	

Cultuur
Wat willen we bereiken?

Wat gaan wij daarvoor doen?

Status Berap I	Status Berap II	**Vergroten samenhangend aanbod van musea en voorzieningen, amateur- en professionele cultuurbeoefening**	**Toelichting**
✓	✓	We laten een onafhankelijk onderzoek uitvoeren om te komen tot een toekomstbestendig Theater de Koornbeurs.	
●	●	We promoten het Planetarium Wereld Erfgoed en zoeken de verbinding met andere culturele hotspots.	

		We zetten een cultuurcoach in om cultuuraanbieders met elkaar in contact te brengen voor informatie-uitwisseling, afstemming en samenwerking.	
		We overleggen periodiek met het cultuurveld (Cultuurplatform Waadhoeke) om ons beleid te toetsen op doelmatigheid en nieuwe ontwikkelingen tijdig te signaleren.	
		We geven uitvoering aan het gemeentelijk cultuurbeleid door het verstrekken van structurele en incidentele subsidies voor de uitvoering van kunst- en cultuuracties en -activiteiten.	
		We maken jaarlijkse prestatieafspraken met de professionele instellingen.	

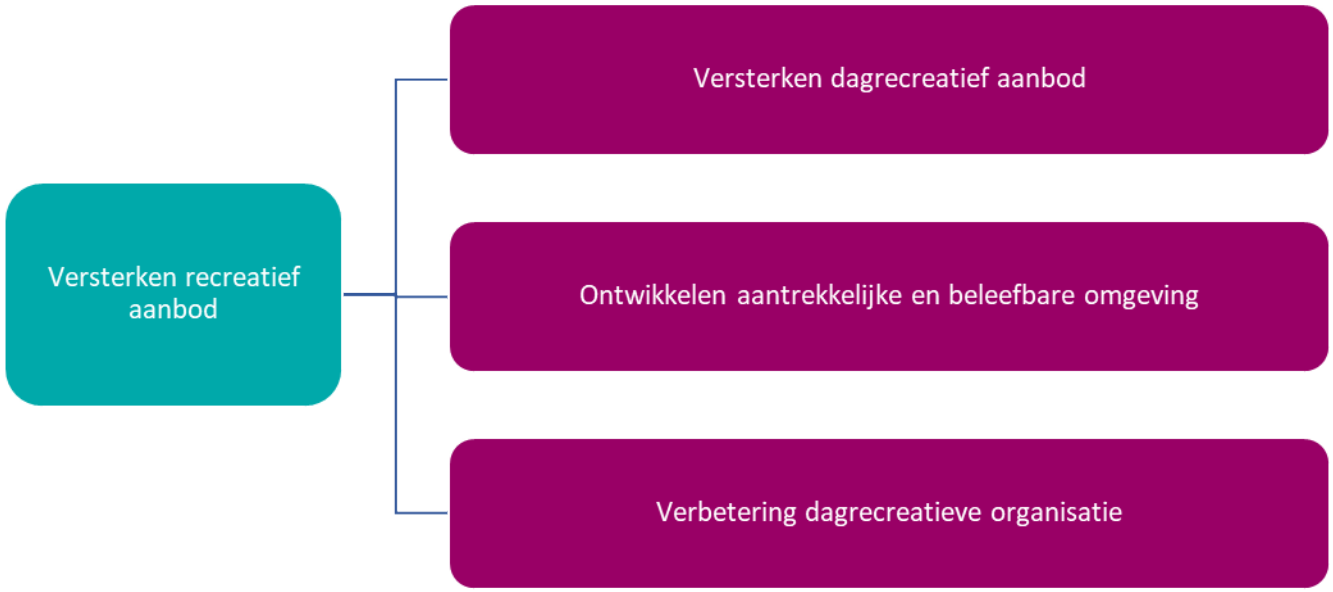
Status Berap I	**Status Berap II**	**Bevorderen deelname aan cultuur door jong en oud en we zetten in op cultuur als instrument voor het kunnen (blijven) meedoen in de maatschappij**	**Toelichting**
		We subsidiëren het muziekonderwijs, het cultuureducatieprogramma ‘Waadzinnig’ en de amateurkunst, zodat kinderen en volwassenen in Waadhoeke de mogelijkheid hebben om hun talenten te ontdekken, in te zetten en verder te ontwikkelen.	
		We onderzoeken samen met het onderwijs de mogelijkheden om te komen tot een doorlopende leerlijn cultuureducatie (van basisonderwijs naar voortgezet onderwijs).	
		We hebben subsidieregelingen voor nieuwe culturele initiatieven en activiteiten en voeren deze uit.	
		We geven (jaarlijks) een bijdrage aan zowel het volwassenen- als kinderfonds sport & cultuur zodat ook personen met een smalle beurs aan cultuur kunnen deelnemen	

		We zetten een cultuurcoach in om meer samenwerking te realiseren tussen cultuur, sport en welzijn.	
		Samen met het cultuurveld verkennen we de mogelijkheden om te komen tot een jaarlijkse cultuuragenda, om te komen tot een inzichtelijk en compleet aanbod, meer afstemming tussen de aanbieders en een goede activiteitenspreiding.	
		We starten een Pilot drempelloos sporten en cultuurdeelname voor jongeren in het voortgezet onderwijs.	
		Samen met het onderwijs en Sport Fryslân lanceren we een kennismakingsprogramma sport en cultuur voor het voortgezet onderwijs: “De Rijke Schooldag”.	

Status Berap I	**Status Berap II**	**Behouden en stimuleren van onze meertaligheid en stimuleren, als belangrijk onderdeel van onze identiteit.**	**Toelichting**
		We geven uitvoering aan het gemeentelijk taalbeleid door het verstrekken van structurele en incidentele subsidies voor de uitvoering van taalacties en -activiteiten.	
		We zetten in op meer samenwerking tussen (taal)organisaties en het vergroten van de zichtbaarheid en positie van het Fries, Bildts en Franekers in onze regio. Dit door de inzet van een meertaligheidscoördinator.	
		We hebben regelmatig overleg met onze taalpartners via het Taalplatform Waadhoeke om meertaligheid te stimuleren en nieuwe activiteiten te ontplooien.	
		We zetten in op meer gebruik van het Frysk, Bildts en Franekers door, samen met verschillende taalpartners, in 2024 een vervolg te geven aan de taalcampagne.	

Status Berap I	Status Berap II	Cultuur biedt iedereen die in Waadhoeke woont, werkt of verblijft de gelegenheid tot ontwikkeling en ontmoeting, tot genieten, ontdekken en meedoen	Toelichting
		We starten een Pilot drempelloos sporten en cultuurdeelname voor jongeren in het voortgezet onderwijs.	
		We geven (jaarlijks) een bijdrage aan zowel het volwassenen- als kinderfonds sport & cultuur zodat ook personen met een smalle beurs aan cultuur kunnen deelnemen.	

Recreatie
Wat willen we bereiken?

Wat gaan wij daarvoor doen?

Status Berap I	Status Berap II	Versterken dagrecreatief aanbod	Toelichting
		We zetten in op productontwikkeling op basis van beleving/verhalen zowel voor Franeker als het landschap.	
		We zetten in op productontwikkeling aan de Waddenkust met passende activiteiten die de beleving van rust en ruimte versterken (.o.a. Dijk van een Wijf).	
		We verkennen bredere openstelling van bezienswaardigheden en attracties met eigenaren/beheerders.	

Status Berap I	Status Berap II	Ontwikkelen aantrekkelijke en beleefbare omgeving	Toelichting
		We versterken het centrum van Franeker.	
		We zetten in op een doorontwikkeling van de rondvaart/bootverhuur in Franeker.	
		We maken het landschap en de cultuurhistorie van de streken/dorpen beleefbaar en zichtbaar.	
		We stimuleren/faciliteren van de inzet van cultureel/industrieel/agrarisch erfgoed/panden voor recreatief gebruik.	

Status Berap I	Status Berap II	Verbetering dagrecreatieve organisatie	Toelichting

		We ontwikkelen optimale routevoorzieningen	
		We ontwikkelen clusters van voorzieningen (Toeristische Overstap Punten oftewel TOPS) op strategische plekken langs bekende routes.	
		We stellen kaders en uitgangspunten voor nieuwe R&T initiatieven in de nieuwe beleidsnotitie kleinschalige logies.	
		We signaleren strategische/kansrijke locaties voor camperplaatsen voor recreatieve ondernemers.	

Wat zijn de financiële afwijkingen?

Extra subsidie Slachtemarathon
De Stiching Slachtemarathon heeft in juli een verzoek bij de gemeente ingediend voor een extra bijdrage van € 20.000 ter dekking van het financiële tekort op dit evenement als gevolg van het slechte weer. Een soortelijk verzoek is ook naar de provincie en de gemeente Súdwest Fryslân gegaan.

Subsidie bibliotheek
In maart jongstleden is de subsidie van € 100.880 voor de huiskamerbibliotheek verstrekt. Dit wordt bekostigd vanuit een specifieke uitkering. Voor de begroting betekent het dat de baten en de lasten met dit bedrag moeten worden verhoogd. Dit is een neutrale wijziging.

De Trije Franeker
Bij het onderhoud van De Trije wordt een overschrijding verwacht van € 50.000. Deze wordt voornamelijk veroorzaakt door hogere kosten voor de vervanging van verlichting (verduurzaming) en een defecte regelinstallatie.

Openbaar Groen
Er wordt een onderschrijding verwacht van € 400.000. Deze wordt voornamelijk veroorzaakt door een aanbestedingsvoordeel.

Voorstel begrotingswijziging				
Nr.	**Omschrijving**	**I/S**	**Lasten**	**Baten**
13	Subsidie Slachtemarathon	I	-20.000	
14	Subsidie huiskamerbibliotheek	I	-100.880	100.880
15	Verhogen budget De Trije Franeker	I	-50.000	
16	Verlagen budget Openbaar Groen	I	400.000	

Voortgang incidentele budgetten

Budget pilot sport & cultuur
In januari 2024 is de implementatie van de pilot sport en cultuur gestart. De bestede middelen in deze periode betreffen uitvoeringskosten en voorschotten aan Sport Fryslân die de uitvoering van de regeling verzorgt.

Met ingang van juni 2024 kunnen jongeren hun tegoed uitgeven op YnBeweging, het platform waar sport- en cultuuraanbieders hun aanbod kunnen plaatsen. Tot en met augustus is € 32.000 besteed aan activiteiten.
In januari 2025 volgt een rapportage aan de raad over de resultaten van het eerste half jaar van deze pilot.

	Begroting	Besteding	Restant
Budget pilot sport en cultuur	125.000	85.462	39.538

Bijdrage verduurzaming sportcentrum de Bildtse Slag
De bijdrage is verstrekt.

	Begroting	Besteding	Restant
Bijdrage verduurzaming sportcentrum de Bildtse Slag	432.514	432.514	-

Plan verduurzamen maatschappelijk vastgoed - accommodatiebeleid
De startnotitie is goedgekeurd. Er komen dit jaar nog uitgaven wat betreft inhuur van expertise.

	Begroting	Besteding	Restant
Plan verduurzamen maatschappelijk vastgoed - accommodatiebeleid	100.000	-	100.000

Sport: bijdrage sportcomplex Oudebildtzijl
Men is bezig met tweede fase; het realiseren van het Multifunctioneel Centrum. Het MFC zal de komende jaren worden gerealiseerd.

	Begroting	Besteding	Restant
Bijdrage sportpark Ouwesyl	213.241	12.213	201.028

Subsidieregeling verduurzaming maatschappelijk vastgoed sport en cultuur
Er is twee jaren achtereen een bedrag van € 175.000 beschikbaar gesteld voor verenigingen. Zij kunnen 20% van hun verduurzamingskosten vergoed krijgen.

	Begroting	Besteding	Restant
Subsidieregeling verduurzaming MV sport en cultuur	175.000	90.085	84.915

De Koornbeurs, trekkenwand

De vervanging van de trekkenwand is in gang gezet. De werkzaamheden verlopen volgens planning en zullen naar verwachting in september 2024 zijn afgerond.

	Begroting	Besteding	Restant
De Koornbeurs, trekkenwand	345.000	321.753	23.247

Ecologisch bermbeheer en biodiversiteit

De werkzaamheden zoals beschreven in het beheerplan zijn enigszins vertraagd.

	Begroting	Besteding	Restant
Ecologisch bermbeheer en biodiversiteit	160.000	84.292	75.708

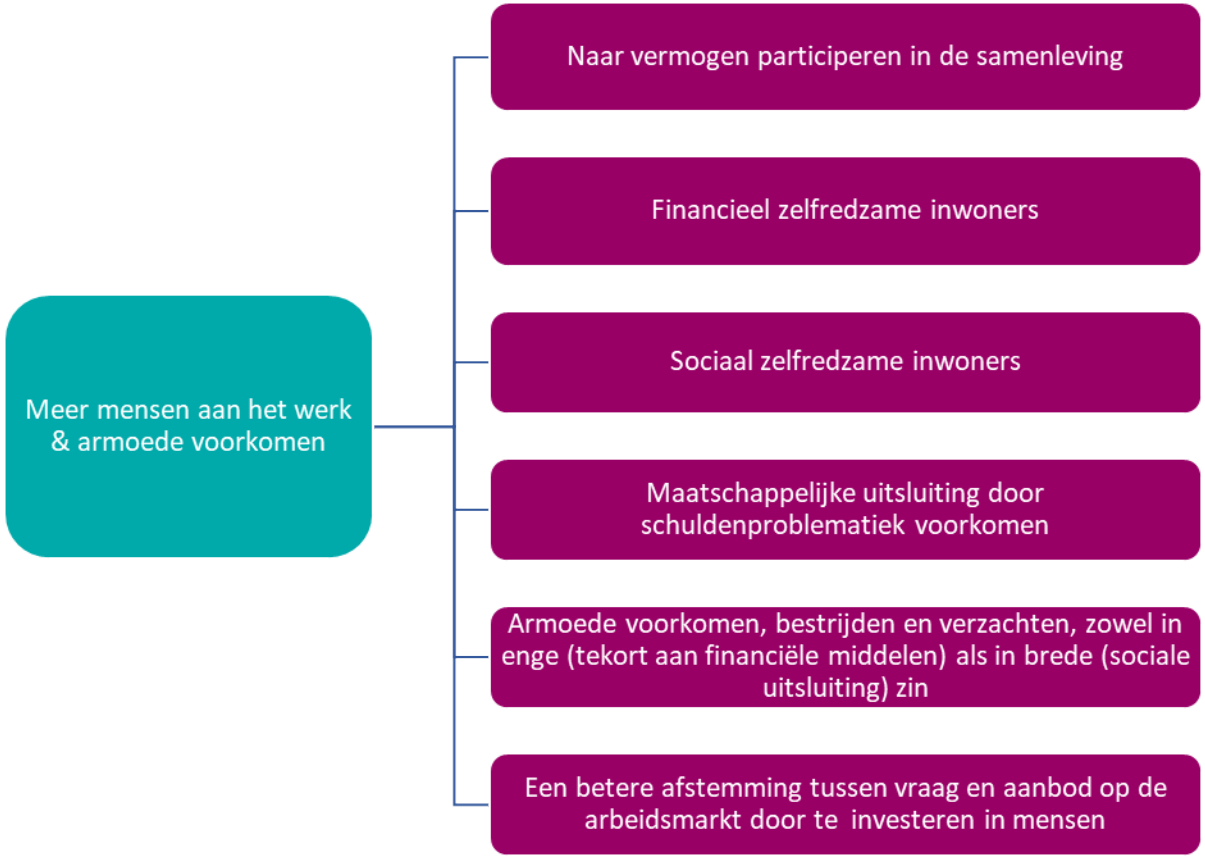
Vervanging afgekeurde inrichtingselementen kosten sportvelden

De vervanging wordt dit jaar nog uitgevoerd.

	Begroting	Besteding	Restant
Vervanging afgekeurde inrichtingselementen kosten sportvelden	210.000	-	210.000

Programma 7 Sociaal Domein

Participatie
Wat willen we bereiken?

Wat gaan wij daarvoor doen?

Status Berap I	Status Berap II	Naar vermogen participeren in de samenleving	Toelichting
		Met Connexa en andere gesubsidieerde organisaties hebben we passend, laagdrempelig aanbod voor inwoners die niet kunnen participeren via werk.	
		Meer inwoners worden succesvol en duurzaam uitkeringsonafhankelijk door de samenwerking tussen het Werkleerbedrijf en de dienst SoZaWe te intensiveren.	
		We monitoren de lokale effecten van het instrumentarium in het kader van de ontwikkeling Breed Offensief (om meer mensen met een arbeidsbeperking bij de arbeidsmarkt te betrekken) en zetten deze voorzieningen zoveel mogelijk proactief in.	
		We onderzoeken de meerwaarde en kansen van een aanvullende voorziening in onze gemeente om meer mensen dichter bij de arbeidsmarkt te brengen. We denken aan een voorziening tussen dagbesteding en re-integratie.	
		We stimuleren kwetsbare werkzoekenden gebruik te maken van werkervaringsplaatsen en proefplaatsen door hen daarvoor financieel te belonen en nazorg wordt een belangrijker onderdeel van de dienstverlening.	

Status Berap I	Status Berap II	Financieel zelfredzame inwoners	Toelichting
		Inkomensbeleid is aan het rijk en we volgen de ontwikkelingen op dit gebied op de voet. Waar nodig stemmen we lokaal beleid af op ontwikkelingen van de rijksoverheid.	
		We voeren de wettelijke Energietoeslag uit en leveren waar dat mag en noodzakelijk is, maatwerk.	

		We zijn bezig met de herijking van het beleid rondom bestaanszekerheid.	

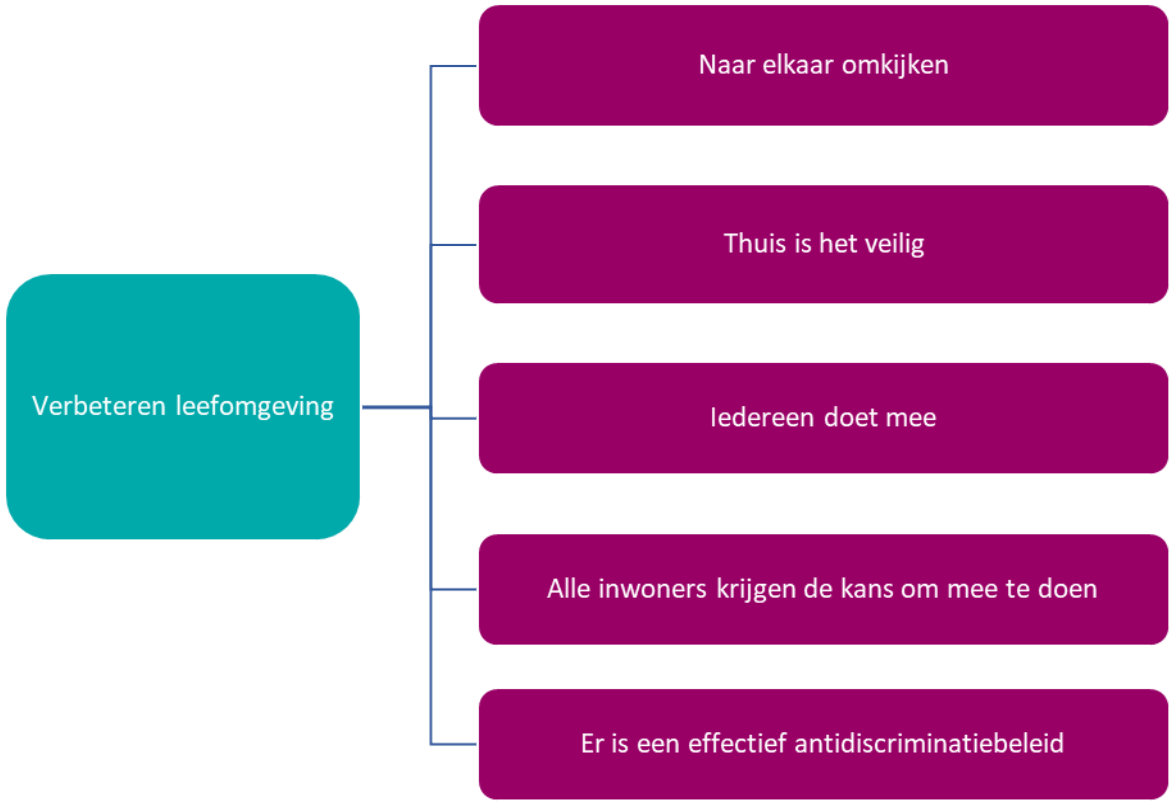
Status Berap I	Status Berap II	Sociaal zelfredzame inwoners	Toelichting
		Samen met ketenpartners werken we aan (de bereikbaarheid van) collectieve voorzieningen voor het vergroten van vaardigheden van kwetsbare inwoners, zoals taalvaardigheid en digitale vaardigheid.	

Status Berap I	Status Berap II	Maatschappelijke uitsluiting door schuldenproblematiek voorkomen	Toelichting
		Naar aanleiding van de evaluatie naar de aanpak van Vroegsignalering in 2023 willen we in 2024 vroegsignalering verder verbeteren. Onder meer door een effectieve koppeling tussen vroegsignalering en schulddienstverlening.	
		We actualiseren het schulddienstverleningsbeleid in het kader van het beleidsprogramma Bestaanszekerheid 2024 – 2028.	
		We continueren het brede Kindpakket om kinderen mee te laten doen aan sport, cultuur en educatie en zorgen voor nog méér bekendheid en gebruik daarvan. We zetten ook het Participatiefonds voor volwassenen voort.	

Status Berap I	Status Berap II	Armoede voorkomen, bestrijden en verzachten, zowel in enge (tekort aan financiële middelen) als in brede (sociale uitsluiting) zin	Toelichting
		We stellen in het eerste kwartaal van 2024 het nieuwe beleid voor Bestaanszekerheid vast. Kernwoorden van dat beleid zijn: autonomie voor de inwoner, integrale aanpak, vereenvoudiging, ervaringsdeskundigheid en vertrouwen.	

Status Berap I	Status Berap II	Een betere afstemming tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt door te investeren in mensen	Toelichting
		We introduceren de Dariuz Wegwijzer, een instrument (soort assessment) voor de inwoner om samen met de professional diens competenties en kwaliteiten te ontdekken. Dat is de basis voor maatwerk in het traject naar werk.	
		Ten behoeve van inwoners met een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt, waaronder uitstromers uit het Pro/Vso onderwijs, sluiten we aan met initiatieven op het sociaal economisch actieplan en de regiodeals.	
		Met het werkleerbedrijf wordt een werkleercarrousel ingericht waar doelgroepen certificaten kunnen behalen die nodig zijn om een kansberoep te kunnen krijgen en te houden.	

Wmo
Wat willen we bereiken?

Wat gaan wij daarvoor doen?

Status Berap I	Status Berap II	Naar elkaar omkijken	Toelichting
!	●	Uitvoering geven aan het mantelzorgbeleid middels de vastgestelde uitvoeringsagenda 2023-2024.	
●	●	Er wordt ingezet op het versterken van de leefbaarheid, sociale cohesie en samen kracht. In samenwerking met ketenpartners aanvullende en nieuwe initiatieven ontwikkelen die bijdragen aan de verbinding tussen verschillende aandachtsgroepen.	
●	●	Senioren (en “nieuwe senioren”) bewust maken van hun eigen kracht, mogelijkheden en verantwoordelijkheden welke bijdragen aan langer zelfstandig wonen. Daarnaast wordt gekeken of het beleid aangepast dient te worden.	
●	●	Welzijn op recept krijgt vorm in 2024. Het betreft een werkwijze om mensen met psychosociale klachten te helpen door de samenwerking tussen huisarts, eerstelijns zorgverlener, welzijn en het sociaal domein.	
●	●	We koersen op het ontwikkelen van inloopvoorzieningen waar inwoners zelf initiatieven ontwikkelen en organiseren.	
●	●	Er wordt ingezet op het verbeteren van de sociale inclusie. Hierbij gaat het om sociale inclusie in relatie tot het versterken van de sociale basis en de leefomgeving (GALA).	

Status Berap I	Status Berap II	Thuis is het veilig	Toelichting
●	●	Uitvoering geven aan het Fries actieplan ‘Een duurzame aanpak van geweld in afhankelijkheidsrelaties’. Dit vindt plaats vanuit de regionale samenwerkingsafspraken die zijn gemaakt (SDF).	

		Uitvoering geven aan het beleid mensenhandel. Dit vindt plaats vanuit de regionale samenwerkingsafspraken die zijn gemaakt (SDF) en maakt onderdeel uit van ondermijning binnen de gemeente.	

Status Berap I	Status Berap II	Iedereen doet mee	Toelichting
		Er wordt onderzoek gedaan of en hoe het aanbod van algemene voor iedereen toegankelijke voorzieningen kan worden uitgebreid om zodoende dure maatwerkvoorzieningen te verminderen.	
		Er wordt uitvoering gegeven aan het convenant Weer Thuis	
		Er wordt een regiovisie Maatschappelijke Opvang gemaakt vanuit Sociaal Domein Fryslân. Hierbij is een belangrijk punt dat er gekeken wordt naar opvang nabij de eigen omgeving.	De planning van SDF is opgeschoven; vaststelling van deze nieuwe regiovisie is volgens de planning van SDF nu Q1 2025.
		Er wordt uitvoering gegeven aan de regiovisie Beschermd Wonen. De kanteling wordt doorgevoerd naar beschermd thuis.	
		Er wordt een plan ontwikkeld voor de komende jaren waarbij ondersteuning zonder indicatie gestalte krijgt. Het gaat hierbij om de waakvlamfunctie. Deze ondersteuning richt zich op mensen met psychische en/of (licht) verstandelijke beperkingen.	
		We willen dat inwoners en de gemeente in goed vertrouwen met elkaar samenwerken om tot passende oplossingen te komen en inwoners meer bewust laten worden van hun eigen mogelijkheden en hun leefomgeving.	Doelstelling is om de campagne op te starten in Q1 2025
		Senioren (en “nieuwe senioren”) bewust maken van hun eigen kracht, mogelijkheden en verantwoordelijkheden welke bijdragen aan langer zelfstandig wonen.	Deze bewustwordingscampagne wordt gelanceerd in Q1 2025.
		Component zorg wordt toegevoegd aan de woonvisie.	Een extern adviesbureau werkt in Q3 en Q4 aan een visie en een uitvoeringsagenda, die naar verwachting uiterlijk in Q2 2025 wordt toegevoegd aan de woonvisie.

Status Berap I	Status Berap II	Alle inwoners krijgen de kans om mee te doen	Toelichting
		We stellen een nieuwe kadernota sociale basis op.	
		We sluiten aan bij de werkwijze van en acties uit de Uitvoeringsagenda Diversiteit en Inclusie 2023-2025.	
		Vanuit het dorpen- en wijkenfonds faciliteren wij initiatieven van onderop, die bijdragen aan de participatie en sociale cohesie in onze dorpen en wijken.	
		We zetten bestaande subsidierelaties in het voorliggend veld op het gebied van welzijn en sport voort.	
		We gaan starten met de pilot Sport en Cultuur.	

Status Berap I	Status Berap II	Er is een effectief discriminatiebeleid	Toelichting
		We voeren de maatregelen uit de Uitvoeringsagenda Inclusie en Diversiteit 2023-2025 uit door inzet van de inclusiecoördinator. Prioritering van die maatregelen vindt plaats op basis van actualiteit en input vanuit ketenpartners.	
		We werken aan (h)erkenning, kennis en bewustwording omtrent discriminatie en racisme met behulp van een publiekscampagne.	
		Er wordt een halfjaarlijks themaoverleg georganiseerd om de voortgang van de uitvoeringsagenda te monitoren.	

Jeugd
Wat willen we bereiken?

Wat gaan wij daarvoor doen?

Status Berap I	Status Berap II	Een integrale aanpak van de zorg met het onderwijs	Toelichting
✖	!	Met een structurele samenwerkingsvorm en de domeinoverstijgende aanpak met het onderwijs wordt invulling gegeven aan het jaarplan Passend Onderwijs en Zorg op basis van de provinciale regiovisie ‘Mei-inoar foar ús bern’.	Dit betreft een taak van SDF. In december 2024 wordt het nieuwe actieplan Onderwijs/Jeugd vastgesteld. Daarna kan er uitvoering aan worden gegeven door de gemeenten. In Q2 2024 is door SDF de mogelijkheid geboden aan raadsleden om zich te laten informeren over de ontwikkelingen.

Status Berap I	Status Berap II	Het inschakelen, herstellen en versterken van het probleemoplossen vermogen van kinderen en jongeren, hun ouders en sociale omgeving	Toelichting
●	●	Het gebruik van algemeen toegankelijke voorzieningen zoals bijvoorbeeld het consultatiebureau, schoolmaatschappelijk werk en dergelijke wordt bevorderd.	
●	●	Het gebiedsteam zorgt voor draagvlak voor de aanpak bij de ouders. De ouder is primair verantwoordelijk voor het kind en werkt samen met de professionals.	
●	●	De dekking van het preventieve aanbod van lichte kortdurende jeugdhulp in de gemeente en de verscherpte inkoop jeugd van SDF worden gemonitord. Dit laatste vindt plaats vanuit de regionale samenwerkingsafspraken die zijn gemaakt.	

Status Berap I	Status Berap II	Preventie en vroegsignalering	Toelichting

		De verscherpte inkoop van specialistische jeugdhulp geeft aanleiding om te volgen of er in 2024 leemtes in het preventieve aanbod ontstaan. De algemeen toegankelijke voorzieningen moeten aan de voorkant een voldoende sterke sociale basis vormen.	
		We onderzoeken of de inzet van gebiedsteam medewerkers op de scholen hieraan bijdraagt.	

Status Berap I	Status Berap II	**Het tijdig bieden van de juiste hulp op maat**	**Toelichting**
		SDF beperkt de wachtlijsten en de wachttijden van jeugdzorg zodanig dat er geen overbruggingshulp door het Gebiedsteam meer nodig is. De wachtlijsten zijn dan korter (minder cliënten op de lijst) en de wachttijden eveneens (streven naar zes weken).	SDF moet zorgen voor een dekkend zorglandschap en het voorkomen van wachtlijsten. In samenspraak met de staatssecretaris van VWS zal vanuit de Hervormingsagenda een verbeteragenda worden opgesteld om toe te werken naar een dekkend zorglandschap. Dit overleg tussen VWS en SDF staat gepland in Q4.
		SDF monitort het zorgaanbod provinciaal om te kunnen innoveren.	
		SDF stelt ingevolge de Fryske regiovisie ‘mei-inoar foar ús bern’ een jaarplan over partnerschap op. Dit betreft het versterken van de keten jeugdzorg met de jeugdgezondheidszorg, scholen en gezondheidsdiensten.	Het jaarplan partnerschap wordt binnen het nieuwe 'Actieprogramma Fryske Regiovisie Jeugdhulp' verwerkt in de drie actielijnen. SDF heeft hierover een digitale informatiesessie georganiseerd voor de Friese gemeenteraden.

Status Berap I	Status Berap II	**Jongeren zijn psychisch gezond en weerbaar**	**Toelichting**
		We onderzoeken of de inzet van gebiedsteam medewerkers op de scholen en bij de huisartsen hieraan bijdraagt.	

Status Berap I	Status Berap II	**Voor jongeren (13-18 jaar) is er een veilige, toegankelijke plek waar ze elkaar kunnen ontmoeten**	**Toelichting**

		Er worden afspraken gemaakt over het begeleiden van jongeren in hun vrije tijd om zich te kunnen ontwikkelen, met activiteiten zoals bijvoorbeeld sport en spel. Dit wordt opgepakt in combinatie met de uitvoering van het GALA.	

Wat zijn de financiële afwijkingen?

BUIG middelen
Op 30 september heeft het Rijk het definitieve BUIG-budget voor de Participatiewet (Pwet) en de Loonkostensubsidie (LKS) gepubliceerd. In totaal stijgen de BUIG middelen van Waadhoeke van € 15,8 miljoen naar € 16,4 miljoen. Er is een stijging van de inkomst BUIG-Pwet met afgerond € 125.000, omdat er (1) een actualisatie heeft plaatsgevonden op de aantallen en de realisatie van 2023 en de loon- en prijsbijstelling, maar ook omdat er (2) de banenafspraak landelijk niet is gehaald in 2023 vervalt een deel van de eerder ingeboekte besparing op de bijstand. Er is een stijging van de inkomst BUIG-LKS van afgerond € 473.000 omdat er een actualisatie heeft plaatsgevonden op de aantallen en de realisatie van 2023 en de loon- en prijsbijstelling. Het voordeel wordt toegevoegd aan de reserve sociaal domein (zie algemene dekkingsmiddelen).
NB. Tegenover deze inkomst staan de uitgaven van programma Inkomen bij de Dienst.

Er is een controleberekening gemaakt of Waadhoeke in aanmerking komt voor de vangnetuitkering. Dit is niet het geval.

De voorlopige BUIG beschikking 2025 is inmiddels ook bekend. Dit is voor Waadhoeke € 16,2 miljoen. Financiële verwerking vindt plaats in het eerste kwartaal 2025.

Werkstimulerende maatregelen
Bij de begroting 2024 is een structureel budget voor werkstimulerende maatregelen beschikbaar gesteld van € 87.500. De bijbehorende kosten zijn al in de prognoses van de Dienst is opgenomen. De kosten 2024 vallen lager uit dan geraamd, omdat dit het eerste jaar is dat de maatregelen in uitvoering zijn gekomen en een en ander nog moet worden ingebed. Het budget kan vrijvallen ten gunste van de reserve sociaal domein.

Hoofdlijnenakkoord WMO
In 2024 is € 180.463 ontvangen waar geen kosten tegenover staan in 2024. Het bedrag uit 2022 van € 179.981 is ook nog beschikbaar.De bedragen kunnen vrijvallen ten gunste van de reserve sociaal domein. In totaal wordt € 360.444 toegevoegd.

Toeslagenaffaire

Het betreft de voorfinanciering van de uitgaven van de Plannen van aanpak toeslagenaffaire, de daadwerkelijke hulp aan slachtoffers. De prognose komt uit op € 100.000.
De ambtelijke kosten zijn met de jaarstukken 2023/SISAbijlage 2023 bij het rijk ingediend. De berekening van de normbedragen voor de werkzaamheden hebben tot een bedrag van afgerond € 200.000 geleid. In de jaarstukken 2023 is dit bedrag abusievelijk niet gereserveerd voor uitgaven. Zoals aangegeven in het raadsmemo van 30 juli 2024 wordt dit budget alsnog aangevraagd.

Dienst Sociale Zaken en Werkgelegenheid Noardwest Fryslân

Jaarstukken 2023

De jaarstukken 2023 van de Dienst tonen een aanvullende bijdrage voor Waadhoeke van € 898.567. Op basis van de voorlopige cijfers 2023 is € 1.021.533 verwerkt in de jaarstukken 2023 van Waadhoeke. De definitieve cijfers komen dus € 122.966 voordeliger uit. Voorgesteld wordt het voordeel te verwerken op de post Inkomen overeenkomstig de werkwijze van voorgaande jaren. De jaarstukken 2023 van de Dienst worden behandeld in de raad van 14 november.
NB. De aanpassing van de balanspost inburgering die in het raadsvoorstel is aangegeven wordt bij de jaarrekening 2024 verwerkt.

Jeugdwet

Het budget 2024 voor de kosten jeugdwet (€ 15,3 miljoen) loopt nog achter bij de realisatie 2023 (€ 16,4 miljoen). De Dienst heeft in haar eerste rapportage over januari t/m maart 2024 een aanzienlijke stijging kosten jeugdzorg aangegeven, hoger dan de realisatie 2023. Dit was reden om tegen de zomer opnieuw een prognose te maken. Deze bleek hoger uit te vallen. Deze prognose was nog wel in lijn met de cijfers zoals deze in de begroting 2025 zijn opgenomen (€ 17,8 miljoen), waardoor op dat moment nog geen structureel nadeel ontstond.

Na vaststelling door de raad op 11 juli 2024 van de documenten ‘Een stevige basis voor de uitvoering van de Jeugdwet’ en de ‘Analyse budgetoverschrijding jeugdzorg 2023’ zijn de betreffende acties uitgezet. Veel acties moeten worden geborgd in het vastleggen van processen en het opstellen van werkinstructies. Ook wordt opbrengst verwacht van de inzet van een kwaliteitsadviseur en een procesregisseur. Deze vacatures zijn inmiddels uitgezet. Daarnaast wordt nog onderzoek verricht om bepaalde oorzaken te achterhalen.

Op 4 oktober is de tweede rapportage (januari t/m juni) ontvangen. De prognose voor de kosten jeugdzorg is verder opgelopen. De prognose komt uit op € 18,5 miljoen.
Wij stellen voor de begroting aan te passen aan de nieuwe prognose. Er moet afgerond € 3,2 miljoen worden bijgeraamd (€ 18,5 miljoen - € 15,3 miljoen). Dekking vindt plaats t.l.v. de reserve sociaal domein.

Kort weergegeven gaat het om de volgende afwijkingen binnen de verschillende onderdelen:
- regionale inkoop een nadeel van afgerond € 666.000: stijging aantal clienten.
- lokale inkoop een nadeel van afgerond € 683.000: stijging aantal clienten.
- jeugdhulp met verblijf een nadeel van afgerond € 1.717.000: de nieuwe producten Wonen laten gemiddeld een hogere zorgconsumptie zien dan de oude producten voor Verblijf. Ook zien we een verdere stijging van het aantal cliënten.
- dyslexie een nadeel van afgerond € 107.000.

Inkomen
De Dienst geeft de volgende toelichting: "In de begroting is, op basis van de raming in de septembercirculaire 2023, rekening gehouden met een indexatie van 3,4% voor geheel 2024 en met met een daling van het aantal cliënten. De bijstandsuitkeringen zijn echter per 1 januari 2024 verhoogd met 3,73% en worden per juli nogmaals verhoogd met 3,09%." De Dienst is in hun tweede rapportage uitgegaan van een lichte stijging op basis van de trend over het eerste halfjaar. Dit vraagt op een bijstelling van afgerond € 1.251.000. Dekking vindt plaats t.l.v. de reserve sociaal domein.

Overige posten
In totaal leveren de overige posten een verwacht voordeel op van afgerond € 212.000. Kort samengevat betreft dit de volgende onderdelen:
- De raming uitvoeringslasten TOZO kan vervallen, een voordeel van afgerond € 69.000.
- Bij armoedebestrijding wordt een nadeel van afgerond € 95.000 verwacht met name als gevolg van hogere bijzondere bijstand voor vergunninghouders in het kader van gezinshereniging.
- Op de lasten WMO is een voordeel zichtbaar van afgerond € 34.000. Het betreft diverse kleinere afwijkingen.
- Tot slot leveren de bedrijfsvoeringslasten een verwacht voordeel op van afgerond € 214.000.

<u>Doorbetaling WSW</u>
Het Wsw deel uit de integratie uitkering Participatie wordt doorbetaald aan de Gemeenschappelijke Regeling Fryslân-West. Via de meicirculaire 2024 wordt er € 524.149 extra beschikbaar gesteld. Dit is opgebouwd uit de volgende posten:
- regulier WSW loon- en prijscompensatie € 329.355. Dit bedrag wordt doorbetaald.
- een eenmalige bijdrage van € 194.794 als compensatie voor de financiële uitdagingen rondom de infrastructuur sociale ontwikkelbedrijven. Er is afgesproken door de deelnemende gemeenten dit bedrag apart te zetten in afwachting van een goed en onderbouwd plan.

Voorstel begrotingswijziging				
Nr.	**Omschrijving**	**I/S**	**Lasten**	**Baten**
17	BUIG - participatiewet; ten gunste van de reserve sociaal domein	I		124.680
18	BUIG - loonkostensubsidie; ten gunste van de reserve sociaal domein	I		472.670
19	Vrijval budget werkstimulerende maatregelen t.g.v. de reserve sociaal domein	I	87.500	
20	Vrijval eerder ontvangen middelen hoofdlijnenakkoord t.g.v. de reserve sociaal domein	I		360.444
21	Uitvoeringskosten toeslagenaffaire	I	-300.000	
22	Dienst jaarstukken 2023 t.g.v. reserve sociaal domein	I	122.966	
23	Dienst Burap II jeugdwet t.l.v. reserve sociaal domein	I	-3.231.832	
24	Dienst Burap II inkomen t.l.v. reserve sociaal domein	I	-1.251.397	
25	Dienst Burap II overig t.g.v. reserve sociaal domein	I	212.324	
26	Meicirculaire 2024 - doorbetaling WSW	I	-524.149	

Voortgang incidentele budgetten

Pilot Groeituin

De dienstverleningsovereenkomst is inmiddels getekend tussen de Dienst en Empatec. Declaratie van de kosten (lumpsum) volgt.

	Begroting	**Besteding**	**Restant**
Pilot Groeituin jaarschijf 2024	150.000		150.000

Programma 8 Volksgezondheid en Milieu

Volksgezondheid
Wat willen we bereiken?

Wat gaan wij daarvoor doen?

Status Berap I	Status Berap II	Waadhoeke is een gemeente waar iedereen de kans heeft om zo gezond mogelijk te leven en de best mogelijke gezondheid te ervaren.	Toelichting
		We stimuleren en faciliteren sport, beweging en een gezonde leefstijl.	
		We stimuleren een gezonde leefstijl en zetten in op het voorkomen van overgewicht bij kinderen en jongeren door het aanstellen van een JOGG-regisseur.	
		We richten ons op het vergroten van zelfmanagement en gezondheidsvaardigheden door middel van ondersteuning van programma's op het gebied van lezen, rekenen en digitale vaardigheden. Bijvoorbeeld het Digi-taalhuis.	
		We vergroten de toegankelijkheid van het sportaanbod en werken aan een sociaal veilig en inclusief sportklimaat door de inzet van de verenigingsondersteuner en het inclusieve sportaanbod.	
		We zetten in op een rookvrije generatie. Hiervoor gaan we het aantal rookvrije locaties uitbreiden met name bij kinderopvanglocaties, scholen en sportaccommodaties.	
		Er is een netwerksamenwerking rondom alcoholproblematiek met daarbij specifieke aandacht voor vroegsignalering.	

Status Berap I	Status Berap II	Alle Waadhoekers kunnen vitaal ouder worden en een betekenisvol leven leiden	Toelichting
		We stimuleren sport en beweegparticipatie van ouderen door het uitbreiden van het beweegaanbod.	Huidige aanbod is gecontinueerd. Aanbod is niet uitgebreid.
		Op basis van het wettelijke kader breiden we het aanbod van valpreventie uit.	

		Onze inwoners kunnen zo lang mogelijk thuis blijven wonen door inzet van interventies gericht op (het vergroten) van vitaliteit, veerkracht en lichamelijke activiteiten, zoals Sociaal Vitaal.	
		Er is passend en laagdrempelig aanbod om eenzaamheid te voorkomen of te verminderen. Dag!enDoen! is hiervan een voorbeeld. Ook de inzet van Welzijn op Recept kan bijdragen aan het verminderen van eenzaamheid.	
		Wij stimuleren het participeren van ouderen om zingeving en veerkracht te vergroten door inzet van bestaande subsidierelaties in het maatschappelijk veld.	
		Waadhoeke is een dementievriendelijke gemeente. We brengen hiervoor onder andere de training 'Goed omgaan met dementie' zowel intern als extern onder de aandacht.	
		We ondersteunen (jonge) mantelzorgers conform het mantelzorgbeleid 2023-2024.	

Status Berap I	**Status Berap II**	**In Waadhoeke heeft iedereen de kans om mentaal gezond op te groeien, te wonen en te werken**	**Toelichting**
		Er is laagdrempelig (mentaal) zorg- en ondersteuningsaanbod.	
		We blijven ons inzetten voor het vergroten van de weerbaarheid en veerkracht, specifiek voor jongeren door de inzet van rots & water trainingen, KIES-trainingen, het meidenwerk en voorlichting over sexting en grooming.	
		Er wordt onderzocht of STORM een passende interventie is ten behoeve van suïcidepreventie.	

Status Berap I	**Status Berap II**	**De leefomgeving van Waadhoeke is zo ingericht dat gezond leven gemakkelijk is, het biedt gelegenheid tot meedoen en ontmoeting en inwoners voelen zich er prettig en verbonden met elkaar**	**Toelichting**

		We kijken met de domeinen Sport en Omgeving hoe we kunnen komen tot een omgeving die uitnodigt tot bewegen, (buiten)spelen en ontmoeten.	
		Met de invoering van de Omgevingswet wordt gezondheid een vast en belangrijk onderdeel bij de belangenafweging in ruimtelijk beleid.	
		We zetten in op een rookvrije omgeving.	
		We stimuleren gezond voedselaanbod onder andere door de inzet van Voel je Goed!	
		Er is een lokale aanpak omtrent gezondheidsverschillen. We passen daarvoor gezondheidsbevordering via de leefomgeving met voorrang toe in dorpen en wijken met gezondheidsachterstanden.	

Milieu
Wat willen we bereiken?

Wat gaan wij daarvoor doen?

Status Berap I	Status Berap II	Door het jaar heen verbruiken we niet meer energie dan we zelf duurzaam opwekken (energieneutraal in 2040)	Toelichting
		We zetten een subsidieregeling op die stapelbaar is met landelijke en provinciale regelingen zodat inwoners met lage labelwoningen financiële hulp krijgen om energie te besparen en isolerende maatregelen te kunnen treffen.	
		We streven er naar om jaarlijks 240 inwoners te helpen met het maken van duurzame keuzes in hun woning door middel van een maatwerkadvies. Deze maatwerkadviezen kunnen in combinatie met lokale energiecoöperaties of individueel worden aangevraagd.	De subsidieregeling staat open op onze website. Deze regeling mag nog beter onder de aandacht worden gebracht bij inwoners zodat we het bereik van 240 inwoners per jaar kunnen realiseren.
		Het energieloket van de gemeente (website Waadhoeke) wordt, door de structurele middelen vanuit het rijk, de plek waar inwoners informatie kunnen inwinnen en subsidies en leningen kunnen aanvragen voor het verduurzamen van hun woning.	

Status Berap I	Status Berap II	Waadhoeke wil dat de huidige ecologische waarden in stand worden gehouden - daar waar het kansrijk is - worden hersteld of verwerkt. Waadhoeke streeft naar een eigen ecologische hoofdstructuur	Toelichting
		In kernen een gedeelte van het traditioneel gazonbeheer omvormen naar extensief gazonbeheer.	
		Meer maaien en afvoeren in het kader van circulair bermbeheer (gras en hekkelspecie).	
		Gemeentelijke groene reststromen (bladeren en takken etc.) opwaarderen tot organische meststof inzetten bij eigen beheer en onderhoud (rozenperken etc.).	
		Verkennen welke taluds ecologisch beheerd kunnen worden.	

		Meer aandacht voor kleinschalige wensen van inwoners ten behoeve van biodiversiteit.	
		We geven uitvoering aan de actiepunten van het Biodiversiteitsactieplan (BAP).	

Status Berap I	Status Berap II	We zetten maximaal n op verbeteren van afvalscheiding, bewustwording, afvalpreventie, verwerking en hergebruik/circulaire economie	Toelichting
		We nemen deel aan de Zwerfafvalcampagne Friesland Schoon.	
		We zetten in op verbetering van afvalscheiding op scholen.	
		We maken sorteeranalyses van het afval uit huishoudens.	
		We doen mee aan de Bewustwordingscampagne VANG.	
		We zetten in op de optimalisatie van gescheiden inzameling.	
		We geven een vervolg aan de proef verruiming openingstijden van de milieustraat.	
		We nemen deel en geven uitvoering aan de ambities van de vereniging Circulair Fryslân.	
		We doen een ketenproef i.s.m. lokale bedrijven.	

Status Berap I	Status Berap II	We willen ons donker buitengebied behouden en versterken	Toelichting
		We stellen een uitvoeringsplan Donkerte vast, als vervolgstap op het vastgestelde gemeentelijke Donkertebeleid, waarin acties worden beschreven die de lichtvervuiling tegen gaan en de bewustwording versterken.	

Status Berap I	Status Berap II	We zetten in op het beheren, beschermen en benutten van onze bodem en ondergrond	Toelichting

		We geven uitvoering aan de acties in de bodemvisie.	
		We registeren nieuwe bodemkwaliteitsinformatie en actualiseren de informatievoorziening in het Bodeminformatiesysteem.	
		We zijn actief partner van de Stichting Kenniscluster Verzilting.	
		We doen onderzoek naar de vitaliteit van de landbouwbodem.	

Wat zijn de financiële afwijkingen?

Algemene bijdrage aan de Veiligheidsregio Fryslân (VRF)
Uit de 1e begrotingswijziging 2024 van de VRF kwam naar voren dat de algemene bijdrage voor het programma gezondheid € 169.003 hoger zouden worden door verwachte indexering. Inmiddels is deze met de 3e begrotingswijziging 2024 bijgesteld naar € 107.837. De definitieve indexering zal in de jaarrekening van de VRF worden verwerkt.
Voor nu zullen we rekening moeten houden met een hogere bijdrage van € 107.837.

Riolen en Rioolgemalen
Op het beheer en onderhoud aan riolen en gemalen wordt een onderschrijding verwacht van € 240.000. Deze wordt voornamelijk veroorzaakt doordat er in voorbereiding op een nieuw Water en Rioleringsplan minder onderhoudswerkzaamheden zijn uitgevoerd.

Baten rioolheffing
De baten rioolheffing zijn inmiddels voor het grootste deel opgelegd en levert een voordeel op van € 80.000 ten opzichte van de begroting.

Kringloopstations
De overschrijding van de lasten op de kringloopstations wordt naar verwachting € 230.000. Deze wordt voornamelijk veroorzaakt door tariefswijzigingen door marktwerking, hogere energieprijzen, seizoensinvloeden etc. Daartegenover staan ook hogere baten vanuit de milieustraat door gewijzigde tarieven, hogere aantallen en toerekeningen van naar verwachting € 130.000.

Kosten juridische ondersteuning
Door de toename van het aantal vergunningen is er ook een toename in het aantal bezwaar en beroepszaken. Niet al deze zaken kunnen worden uitgevoerd door de juridische medewerkers bij VVTH. Hierdoor wordt extra hulp ingeschakeld via onze 'huis'-advocaat. De extra kosten bedragen € 55.000.

Voorstel begrotingswijziging				
Nr.	**Omschrijving**	**I/S**	**Lasten**	**Baten**
27	Verhogen bijdrage VRF 2024	I	-107.837	
28	Verlagen budget Riolen en Rioolgemalen	I	240.000	
29	Verhogen geraamde baten rioolheffing	I		80.000
30	Verhogen budget Kringloopstations	I	-230.000	
31	Verhogen geraamde baten Kringloopstations	I		130.000
32	Kosten juridische ondersteuning	I	-55.000	

Voortgang incidentele budgetten

Warmte- en energietransitie plus uitvoering klimaat- en energiebeleid

Er wordt uitvoering gegeven aan de regeling. De duurzaamheidsagenda 2025-2028 wordt in november aan de raad voorgelegd ter behandeling. De inzet van deze middelen komt in deze agenda aan bod.

	Begroting	**Besteding**	**Restant**
Warmte- en energietransitie plus uitvoering klimaat- en energiebeleid	304.000	20.818	283.182

Omvorming grindpaden naar duurzamere/onderhoudsarme paden begraafplaatsen

Doordat het materiaal nog niet aanwezig was kon tot op heden nog nauwelijks met de werkzaamheden begonnen worden. Het project is inmiddels aanbesteed op basis van een raamovereenkomst en er zal naar verwachting na het vallen van de bladeren begin 2025 met de werkzaamheden worden gestart.

	Begroting	**Besteding**	**Restant**
Omvorming grindpaden naar duurzamere/ onderhoudsarme paden begraafplaatsen	280.000	-	280.000

Programma 9 Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing

Wat willen we bereiken?

Wat gaan wij daarvoor doen?

Status Berap I	Status Berap II	Er is aandacht voor de kwaliteit van de bestaande woningvoorraad, ruimte voor nieuwbouw, aandacht voor ruimtelijke kwaliteit en duurzaamheid en voldoende aanbod van betaalbare (huur-en koop) woningen	Toelichting
		We gaan en blijven volgens het concept van 'maatwerk' in gesprek met dorpsbelangen/plaatselijke belangen/wijk- en buurtverenigingen.	
		In de lijn van het gemeentelijk woningbouwprogramma wordt gewerkt aan een groot aantal woningbouwlocaties. Variërend van enkele woningen in kleinere dorpen tot meer grootschalige locaties in bijv. Franeker of Sint Annaparochie.	
		In de te maken prestatieafspraken tussen corporaties, huurdersverenigingen en gemeenten komen deze thema's nadrukkelijk aan bod.	

Status Berap I	Status Berap II	De Omgevingswet wordt ingevoerd conform het in 2019 opgestelde implementatieplan	Toelichting
		We werken verder aan het opstellen van een Omgevingsvisie voor Waadhoeke.	
		We starten met het maken van het eerste Omgevingsplan voor Waadhoeke.	

Status Berap I	Status Berap II	Vergunningverlening, toezicht en handhaving recht doet aan zowel wettelijke kaders als aan maatwerk, voor zowel omgevingsvergunningen als vergunningverlening bijzondere wetten (APV - Drank en Horeca)	Toelichting
		We hebben een vastgesteld VTH-beleid en handelen volgens de strategieën die daarin zijn beschreven.	

		Jaarlijks stellen we een uitvoeringsprogramma op met doelen die bijdragen aan onze visie om een veilige, gezonde, aantrekkelijke en duurzame gemeente te zijn.	
		Jaarlijks rapporteren we over het uitvoeringsprogramma en passen we indien nodig onze doelen en plannen aan.	
		Waar mogelijk denken we mee met de initiatiefnemer om te komen tot een plan dat past binnen de kaders of passen we maatwerk toe.	

Status Berap I	Status Berap II	Waardevolle netwerken in dorpen en wijken	Toelichting
		We organiseren (thema)bijeenkomsten voor dorps- wijkbelangen en dorps- en buurthuizen.	
		We zetten dorpen- en wijkencoördinatoren en opbouwwerkers in.	
		We ondersteunen initiatieven in dorpen en wijken.	
		We experimenteren met de DOM-methodiek.	

Status Berap I	Status Berap II	Landschap, natuur en landbouw versterken elkaar duurzaam, zodat we kunnen blijven genieten van een gezond en divers landschap	Toelichting
		We gaan in de omgevingsvisie aandacht besteden aan de uitgangspunten om te komen tot een gezond en divers landschap.	
		Bij planvorming (nieuwe ontwikkelingen) borgen we de landschappelijke inpassing.	
		Afhankelijk van de beraadslaging in de raad in 2023 werken we in 2024 aan beleid voor beschermingswaardige bomen en houtopstanden.	

		We hebben overleg met de agrarische ondernemers. De landbouwadviseur is aanspreekpunt voor en gaat in gesprek met de sector.	

Wat zijn de financiële afwijkingen?

Leges omgevingsvergunningen
De inkomsten van de leges omgevingsvergunningen laten zien dat de opbrengsten hoger zijn dan verwacht. Daarom kan de raming van de opbrengsten van de leges omgevingsvergunningen met € 225.000 worden verhoogd. Deze meeropbrengsten worden ingezet voor inhuur van extra personeel om de vergunningen tijdig af te kunnen handelen. De oorzaak van de hogere opbrengsten uit de leges omgevingsvergunningen zijn hogere aantallen aangevraagde omgevingsvergunningen.
De hogere aantallen komen doordat eind 2023 veel aanvragen zijn gedaan die pas in 2024 konden worden afgehandeld.

Stads- en dorpsvernieuwingsprojecten
De raad heeft in voorgaande jaren voor diverse S&D-projecten kredieten beschikbaar gesteld.
De lasten en baten blijken in de praktijk lastig in het juiste begrotingsjaar te plannen terwijl dat voor de begrotingsrechtmatigheid wel nodig is.
In 2024 zijn de lasten voor de lopende projecten naar verwachting afgerond € 1 miljoen en de baten € 350.000. Dit betekent dat er € 650.000 onttrokken wordt aan de bestemmingsreserve S&D.
Voor de voorbereiding van het project stationsgebied Franeker komen de lasten naar verwachting op € 50.000 uit waar een onttrekking aan de betreffende bestemmingsreserve tegenover staat.

Voorstel begrotingswijziging				
Nr.	**Omschrijving**	**I/S**	**Lasten**	**Baten**
33	Leges omgevingsvergunningen	I	-225.000	225.000
34	Stads- en dorpsvernieuwingsprojecten en project stationsgebied Franeker	I	-1.050.000	350.000

Voortgang incidentele budgetten

Specifieke uitkering Energiearmoede

Er wordt nog uitvoering gegeven aan deze regeling. De niet bestede middelen mogen in 2025 ingezet worden. De eind 2025 niet bestede middelen worden toegevoegd aan de lokale aanpak isolatie.

	Begroting	Besteding	Restant
SPUK Energiearmoede	550.867	62.515	488.352

Specifieke uitkering Isolatiemaatregelen

Waadhoeke doet mee aan de provinciale aanbesteding voor een provinciaal loket waarin de subsidies voor het isoleren van woningen aangevraagd kunnen worden. Vanwege de complexiteit heeft dit proces meer tijd nodig gehad. We verwachten in 2024 nog wel de eerste subsidies te verstrekken. De niet bestede middelen mogen tot en met 2026 ingezet worden.

	Begroting	Besteding	Restant
SPUK Isolatiemaatregelen	726.300	-	726.300

Subsidiëring stichting Herstel dorpen en Bidtdijken

Het rijk heeft eind 2023 een subsidie van zo'n 3,5 miljoen euro beschikbaar gesteld voor het project Bildtdijken en de gemeente op 15 februari 2024 als cofinanciering 1,5 miljoen euro. Voor de uitvoering is een overeenkomst met de stichting aangegaan en voor het beschikbaar stellen van de middelen is een subsidiebeschikking afgegeven. Daarin is onder meer vastgelegd dat de 5 miljoen euro gefaseerd uitbetaald zal worden, waarvan 1,5 miljoen in 2024.

	Begroting	Besteding	Restant
Subsidiering stichting Herstel dorpen en Bildtdijken	1.500.000	1.500.000	-

Algemene Dekkingsmiddelen

Uitkering gemeentefonds
Meicirculaire 2024
De geraamde uitkering voor 2024 wordt naar aanleiding van de meicirculaire 2024 en de actualisatie van de maatstaven € 2.630.372 hoger.

Effect meicirculaire 2024	Bedrag
Totaal vrij besteedbare ruimte	€ 1.557.849
Te reserveren budget	€ 548.374
Totaal doorbetaling GR Fryslân-West	€ 524.149
Totaal	**€ 2.630.372**

Vrij besteedbare ruimte	Bedrag
Accresontwikkeling	-€ 248.257
BTW Compensatiefonds 2023 & 2024	€ 838.322
Ontwikkeling uitkeringsbasis & bijstelling maatstaven	€ 1.090.276
Diverse overige ontwikkelingen	-€ 122.492
Totaal	€ 1.557.849

Accresontwikkeling
Het Rijk heeft besloten om met terugwerkende kracht de invoering van de nieuwe financieringssystematiek te vervroegen van 2027 naar 2024. Het vervroegen van de invoering van deze nieuwe financieringssystematiek heeft tot gevolg dat het accres in 2024 en 2025 lager is in vergelijking met septembercirculaire 2023. Het Rijk compenseert de gemeenten voor het lagere accres in 2024 en 2025. In de periode vanaf 2026 zijn de accressen hoger in vergelijking met de septembercirculaire 2023. Het effect bedraagt per saldo negatief € 248.000.

BTW-Compensatiefonds
Gemeenten zijn in 2023 € 573 miljoen onder het BTW-Compensatiefonds gebleven. Op basis van provinciale afspraken mogen gemeenten rekening houden met deze onderschrijding in hun meerjarenraming. De gemeente Waadhoeke houdt rekening met 50% van deze onderschrijding in 2024 en in de meerjarenraming. Dit betekent een bijstelling in 2024 van de stelpost van € 425.000 naar € 712.500. Het positieve effect bedraagt voor 2024 € 287.500.
In aanvulling hierop laat de definitieve afrekening van het BTW compensatiefonds 2023 een hogere onderuitputting zien dan waar in de septembercirculaire 2023 rekening mee is gehouden. Het voordeel bedraagt afgerond € 551.000.

Ontwikkeling uitkeringsbasis & bijstelling maatstaven

Op verschillende momenten in het jaar worden de maatstaven, die de hoogte van het aandeel in de Algemene uitkering bepalen, geactualiseerd. Zodra de aantallen landelijk stijgen wordt er meer verdeeld uit de Algemene uitkering dan er beschikbaar is. Om dit op te lossen wordt de uitkeringsfactor verlaagd. Als de aantallen landelijk dalen, stijgt de uitkeringsfactor. Dit wordt verwerkt onder de naam 'ontwikkeling uitkeringsbasis'. De meest voorkomende hiervan zijn huishoudens met een laag inkomen en de ontwikkeling van de bijstand- en uitkeringsontvangers. Met de meicirculaire 2024 is deze € 853.000 positief bijgesteld. Daarnaast zijn de aantallen van meerdere maatstaven aangepast. Het positieve effect bedraagt afgerond € 237.000.

Diverse overige ontwikkelingen

Deze post bestaat uit diverse overige kleinere en grotere financiële mutaties. De grootste financiële mutatie bedraagt een uitname voor een nieuwe specifieke uitkering compensatieregeling niet beoogde kosten jeugdzorg. Daarnaast zijn er diverse kleine aanpassingen in bestaande integratie en decentralisatie uitkeringen. Het effect bedraagt € 122.000 negatief in 2024.

Te reserveren budgetten

Vanuit de meicirculaire 2024 zijn diverse budgetten ontvangen die gereserveerd dienen te worden voor toekomstige uitgaven. Het betreffen deze budgetten:

Te reserveren budgetten	Bedrag
Dienstverlening gemeenten aanpak armoede en schulden	€ 102.000
Werkdrukverlaging jeugdbescherming	€ 88.000
Restant participatie	€ 56.115
Uitvoeringskosten Omgevingswet	€ 295.702
Gemeentelijke antidiscriminatie voorzieningen	€ 6.557
Totaal	**€ 548.374**

Totaal doorbetaling Gemeenschappelijke Regeling Fryslân-West

Het Wsw-deel uit de integratie-uitkering Participatie wordt doorbetaald aan de Gemeenschappelijke Regeling Fryslân-West. Met de meicirculaire 2024 is € 524.149 extra beschikbaar gesteld. Voor een inhoudelijke toelichting zie programma 7.

Onvoorzien met bestemming

Op de post onvoorzien met bestemming staan diverse budgetten geparkeerd. In het algemeen betreft dit ontvangsten gemeentefonds voor taakmutaties. Zodra bekend is hoe de taak zal worden uitgevoerd en welke kosten daar mee gemoeid zijn wordt door middel van advisering het benodigde budget overgeheveld naar het juiste taakveld. Er staan ook enkele budgetten niet zijnde gemeentefonds "geparkeerd" waarover nog advisering volgt.

Na de 9e begrotingswijziging 2024 staat er nog € 1.951.285 aan budget waarvan € 497.898 structureel en € 1.453.387 incidenteel ingezet kan worden.

Onderwerp	S/I	Bedrag	Vrijval
Reservering kapitaallasten vervanging tractie	(S)	255.669	255.669
Reservering LPO 2024	(S)	41.514	-
Landelijke structuur interventieteams	(S)	6.000	6.000
Versterking dienstverlening: Systeemleren	(S) t/m 2027	26.000	26.000
Versterking dienstverlening: ondersteuning wijkteams	(S) t/m 2027	56.315	56.315
Versterking dienstverlening: Robuust rechtsbeschermingssysteem	(S) t/m 2027	58.000	58.000
Wet Goed Verhuurderschap	(S)	27.000	27.000
Procedure verkiezingsuitslag	(S)	9.000	9.000
Europese richtlijn energieprestatie gebouwen (EPBD III)	(S)	9.400	9.400
Rijksvaccinatieprogramma	(S)	9.000	9.000
Subtotaal structureel		**497.898**	**456.384**
Wet Open Overheid (incidenteel)	(S) t/m 2026	67.000	67.000
Versterking omgevingsdiensten	(S) tot 2024	9.000	9.000
Posten te beoordelen voor de reserve jaarovergang		1.377.387	-
Subtotaal incidenteel		**1.453.387**	**76.000**
Totaal		**1.951.285**	**532.384**

Voor de post reservering LPO wordt in deze berap een voorstel gedaan voor inzet (programma 5 Onderwijs). Voor de andere structurele posten worden in dit jaar geen uitgaven meer verwacht. Deze bedragen kunnen incidenteel vrijvallen. Van de incidentele bedragen kunnen 2 posten vrijvallen, omdat ook daar geen uitgaven meer voor komen. De overige incidentele bedragen zullen worden beoordeeld in het kader van de reserve jaarovergang.

Wat zijn de financiële afwijkingen?

Rente kort geld
In de begroting 2024 is rekening gehouden met een financieringsoverschot van € 0. Echter door de ontwikkeling van de rente in relatie met het financieringsoverschot zijn de rente inkomsten tot en met augustus 2024 € 555.000 (afgerond). In de Berap I 2024 hebben we reeds € 275.000 bijgeraamd (1e kw), een bijraming van € 500.000 voor de rest van het jaar is derhalve realistisch in de Berap II 2024.

Loon- en prijsontwikkeling
In programma 5 is een kostenverhoging zichtbaar als gevolg van indexering van de tarieven leerplichtadministratie en huur gymnastieklokalen. Dit kan worden gedekt ten laste van het budget loon- en prijscompensatie, dat met deze onttrekking volledig besteed is.

Automatisering
Er zijn enkele posten te hoog begroot. Er wordt een onderschrijding verwacht van circa € 150.000. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door een te hoge raming van de contractuele verplichting met het Shared Service Centrum Leeuwarden.

Tractie
Voor de tractie wordt op totaalniveau een overschrijding van de lasten verwacht van € 60.000. Deze wordt met name veroorzaakt door gestegen lasten voor brandstof, verzekeringen, leasecontracten en uitbestede werkzaamheden.

Overige gebouwen structureel
Op grootboekniveau wordt een onderschrijding verwacht van € 70.000. Deze wordt voornamelijk veroorzaakt doordat er minder kosten zijn gemaakt voor regulier onderhoud.

Centrale huisvesting
Op grootboekniveau wordt een overschrijding verwacht van € 35.000. Deze wordt voornamelijk veroorzaakt door extra kosten voor lekkage aan het dak.

Huisvesting buitendienst Menaldum
Op grootboekniveau wordt een overschrijding verwacht van € 18.000. Deze wordt voornamelijk veroorzaakt door extra kosten voor lekkage aan het dak en de gevolgen van een legionellacontrole.

Functie herwaardering ambtelijke organisatie
In 2024 heeft in samenwerking met een HR-21-gecertificeerde externe partner een onderhoudsronde van de functies van de ambtelijke organisatie plaatsgevonden. In een aantal gevallen heeft dit geleid tot een verandering van de functie. Dit betekent dat de gemeente verplicht is de wijziging inclusief bij sommige functies verandering van de salarisschaal door te voeren. De financiële effecten van de onderhoudsronde bedragen in 2024 53.338 euro. De structurele effecten zijn meegenomen in de programmabegroting 2025.

Uitkering gemeentefonds
De toelichting voor de financiële afwijking van het gemeentefonds staat onder het kopje uitkering gemeentefonds.

Voorziening regeling vervroegd uitdiensttreding
Vanuit de cao gemeenteambtenaren is er een regeling voor vervroegde uitdiensttreding (RVU). Dit geeft een medewerker van de ambtelijke organisatie de mogelijkheid om vervroegd uit dienst te treden als er aan meerdere voorwaarden worden voldaan. Er maken sinds 2024 twee medewerkers gebruik van de RVU. Dit is een toekomstige financiële verplichting die per medewerker meerdere jaren kan lopen, waardoor de gemeente verplicht is om hiervoor een voorziening te treffen. De extra kosten bedragen voor 2024 € 24.781.

Voorziening toekomstige WW verplichting
Gemeente Waadhoeke is voor de WW niet verzekerd en is daarmee eigen risicodrager. Indien de gemeente Waadhoeke verplicht is om een WW uitkering te moeten betalen, dan dient de gemeente deze zelf te dekken. De gemeente is hiervoor verplicht een voorziening in te stellen, omdat dit een toekomstige financiële verplichting is waarbij de gemeente de maximale looptijd weet. Voor deze maximale looptijd moet de gemeente, zodra het bekend is dat de gemeente WW moet betalen, meteen een voorziening treffen. Aan deze voorziening dient op basis van de huidige gegevens € 37.638 te worden toegevoegd.

Onvoorzien met bestemming
Na beoordeling kan € 532.384 vrijvallen.

Voorstel begrotingswijziging				
Nr.	**Omschrijving**	**I/S**	**Lasten**	**Baten**
35	Rente kort geld	I	500.000	
36	Verlagen budget loon- en prijsontwikkeling (zie programma 5)	S	41.514	
37	Verlagen budget automatisering	I	150.000	
38	Verhogen budget tractie	I	-60.000	
39	Verlagen budget overige gebouwen structureel	I	70.000	
40	Centrale huisvesting	I	-35.000	
41	Huisvesting buitendienst Menaldum	I	-18.000	
42	Toevoeging reserve sociaal domein: hogere BUIG middelen (zie programma 7)	I	-597.350	
44	Functie herwaardering ambtelijke organisatie	I	-53.338	
45	Meicirculaire 2024 - vrij besteedbare ruimte	I		1.557.849
46	Meicirculaire 2024 - te reserveren budgetten	I	-548.374	548.374
47	Meicirculaire - doorbetaling WSW	I		524.149
48	Voorziening regeling vervroegd uitdiensttreding	I	-24.781	
49	Voorziening toekomstige WW verplichting	I	-37.638	
50	Onttrekking reserve S&D	I		650.000
51	Onttrekking reserve stationsgebied Franeker	I		50.000
52	Onttrekking reserve sociaal domein	I	1.380.584	4.483.229
53	Vrijval onvoorzien met bestemming (deels)	I	532.384	

Voortgang incidentele budgetten

Vervanging en uitbreiding bedrijfsauto's
Het budget is deels voor vervanging (€ 150.000) en deels voor uitbreiding (€ 60.000). De voorbereiding voor vervanging en uitbreiding is gestart waarbij ook een analyse van alle gemeentelijke vervoersbewegingen gemaakt wordt.

Digitaal toegankelijk archief
Het verder digitaal toegankelijk maken van het archief valt binnen het omvangrijke meerjarige programma Digitale Bewaarstrategie. Dit doen we in samenwerking met onze regionale partners.

	Begroting	Besteding	Restant
Vervanging en uitbreiding bedrijfsauto's	210.000	-	210.000
Incidentele kosten digitaal toegankelijk archief	150.000	-	150.000

5 Rechtmatigheid

Rechtmatigheidsverantwoording
Met ingang van verslagjaar 2023 (verantwoording in 2024) is het college van B&W zelf verantwoordelijk voor het afgeven van een rechtmatigheidsverantwoording, die in de jaarstukken wordt opgenomen. Het doel van deze verandering is om meer transparantie te geven in de totstandkoming van de gemeentelijke financiën, en om een beter gesprek tussen de gemeenteraad en het college mogelijk te maken. In de auditcommissie is afgesproken dat de tussentijdse rechtmatigheidsverantwoording in de Berap plaatsvindt.

De rechtmatigheidsverantwoording door het college gaat over 3 criteria:
- Het voorwaardencriterium
- Het begrotingscriterium
- Het misbruik en oneigenlijk gebruik criterium (M&O-criterium)

Verantwoording

- Het voorwaardencriterium

Tot en met 31 augustus 2024 zijn voor een bedrag van € 0,6 miljoen (t/m april 2024 € 0,3 miljoen) de Europese aanbestedingsregels niet nageleefd. Het betreft onder andere mobiele telefoon- en internetdiensten, ingenieursdiensten, stedenbouwkundige diensten, groenafval en inhuur van personeel (onder andere IT-diensten).
Geëxtrapoleerd bij gelijkblijvende omstandigheden wordt een onrechtmatigheid verwacht van
€ 0,8 miljoen per 31 december 2024. Voor ingenieursdiensten, stedenbouwkundige diensten en groenafval lijkt een relatief forse onrechtmatigheid te ontstaan. Wat het saldo daadwerkelijk wordt hangt sterk af van de voortvarendheid waarmee zaken worden opgepakt. Geplande maatregelen zoals aanbestedingen etc. moeten ervoor zorgen dat het geëxtrapoleerde saldo wordt gemitigeerd.

Ter vergelijking: over het jaar 2020 was voor een bedrag van € 0,9 miljoen de Europese aanbestedingsregels niet nageleefd, 2021 € 0,7 miljoen, 2022 € 0,8 miljoen en 2023 € 0,9 miljoen.

- Het begrotingscriterium

De geconstateerde afwijkingen van de begroting en (eventuele) investeringskredieten worden in de Berap toegelicht en middels een begrotingswijziging aan de raad ter vaststelling voorgelegd.

- Het misbruik & oneigenlijk gebruik criterium (M&O-criterium)

Er zijn geen afwijkingen geconstateerd. Het risico op misbruik & oneigenlijk gebruik ligt voor een belangrijk deel bij de uitkeringen en voorzieningen sociaal domein. Deze stromen zijn uitbesteed aan de Dienst en derhalve niet in scope voor de werkzaamheden van de gemeente ten aanzien van de rechtmatigheidsverantwoording.

6 Investeringen

Met de vaststelling van de programmabegroting 2024 heeft de raad de investeringskredieten uit het investeringsprogramma 2023-2025 beschikbaar gesteld. Hieronder is een overzicht opgenomen van de investeringen van voorgaande jaren die in 2024 doorlopen en de bij begroting 2024 beschikbaar gestelde investeringskredieten.

In de financiële verordening is opgenomen dat er moet worden gerapporteerd of toegelicht als de afwijking ten opzichte van het beschikbaar gestelde krediet > € 100.000 is of gaat worden.
Om te kunnen voldoen aan het begrotingscriterium voor de rechtmatigheid wordt voortaan voor elke overschrijding een aanvullend krediet aan de raad gevraagd en een voorstel tot dekking van de extra kapitaallasten gedaan. Dus ook als overschrijding < € 100.000 is.

	Beschikbaar gesteld krediet	U/I	Cumulatief besteed t/m 2023	Beschikbaar in 2024	Werkelijk besteed in 2024	Nog beschikbaar
Franeker verwent	400.000	U	67.654	332.346	11.241	321.105
Parkeerterrein Julianastraat Franeker	270.000	U	42.815	227.185	4.491	222.694
Software Belastingen	100.000	U		100.000		100.000
Uitbreiding Korendrager	455.000	U		455.000	240.000	215.000
Brug Herbaijum	925.000	U	11.843	913.157	2.673	910.484
Brug Herbaijum		I			-149.214	149.214
Brug Hitzumerweg/ Arumervaart	770.000	U	215.910	554.090	272.629	281.462
Fietspad Hatzum - Winsum	1.992.232	U	216.046	1.776.186	128.320	1.647.865
Fietspad Hatzum - Winsum	-181.492	I		-181.492		-181.492
Brug Puoldyk Dronryp	500.000	U	62.865	437.136	315.913	121.222
Uitbreiding St. Radbodusschool Dronrijp	397.000	U		397.000		397.000
Herinrichting parkeerterrein Ockingahiem	182.000	U		182.000	5.213	176.788
Renovatie brug Dongjumerweg Ried	590.000	U	4.625	585.375	38.182	547.193

	Beschikbaar gesteld krediet	U/I	Cumulatief besteed t/m 2023	Beschikbaar in 2024	Werkelijk besteed in 2024	Nog beschikbaar
Fietspad Winsum - Sideriushoek	418.622	U	14.456	404.166	29.476	374.690
Fietspad Winsum - Sideriushoek	-88.533	I		-88.533		-88.533
Brug Gernierswei Meneamerfeart	157.814	U		157.814		157.814
Damwand Oostelijke Industrieweg Franeker	2.800.000	U		2.800.000		2.800.000
Damwand NO zijde vaart Tichelersdyk Berltsum	132.627	U		132.627		132.627
Vervanging damwand haven Ried	390.000	U		390.000	18.889	371.111
Vervanging tractie: Scania P360 b 4x4	320.000	U		320.000		320.000
Vervanging tractie: VW Crafter Pick Up kraan	53.333	U		53.333		53.333
Vervanging tractie: Renault Master T35 2.3 DCI L3H2	53.333	U		53.333		53.333
Vervanging tractie: Mercedes Benz	53.333	U		53.333		53.333
Renovatie De Polle Marsum	127.000	U		127.000		127.000
Campus Middelsee	5.541.937	U		5.541.937		5.541.937
Pilot renovatie fietspad Deinum - Boksum	160.000	U		160.000	118.659	41.341
TOTAAL	**16.519.206**		**636.213**	**15.882.993**	**1.036.473**	**14.846.520**

Algemene toelichting
Door vertraging in de uitvoering van de investeringen lopen de uitgaven achter bij de planning zo blijkt uit het overzicht.
De baten zijn zichtbaar gemaakt als -bedragen. Dit ook met het oog op het begrotingscriterium voor de rechtmatigheid.

Voor de volgende investeringen blijkt dat de beschikbaar gestelde kredieten ontoereikend zijn of naar beneden bijgesteld kunnen worden.

Brug Herbaijum
Doordat het vervangen van de brug bij Ried voorrang heeft gekregen is het project in Herbajum sterk vertraagd. De verwachting is dat er wellicht eind 2026, maar hoogstwaarschijnlijk pas in 2027 gestart wordt met de werkzaamheden. Er zal sprake zijn van gefaseerde uitvoering aangezien verkeersomleiding nagenoeg niet mogelijk is. Dit en de vertraging betekent dat het beschikbaar gestelde krediet van € 925.000 ontoereikend zal zijn om het project te kunnen realiseren. Na bijstelling van de kostenraming zal een aanvullend krediet gevraagd worden.

Brug Hitzumerweg
Voor de brug bij de Hitzumerweg over de Arumervaart was een bedrag van € 770.000 vastgesteld. Dit project is inmiddels afgerond voor een bedrag van € 490.000. Hierdoor is een structurele besparing in de kapitaallasten van € 15.400 gerealiseerd.

Brug Ried
De raad heeft een bedrag van € 590.000 beschikbaar gesteld voor het vervangen van de brug in Ried. Dit bedrag blijkt niet toereikend te zijn. Door bezwaren van particulieren moest de oorspronkelijke locatie van de brug worden verschoven. Dit ging gepaard met hogere kosten voor langere toegangswegen. Daarnaast was er een groter bedrag benodigd voor de afkoop van gewasopbrengst en inkomensderving van de ondernemers. Gedurende het traject was er continue sprake van langere doorlooptijden bij de adviserende ingenieursbureaus. De vertraging heeft in totaliteit geleid tot hogere kosten door inflatie.

Er is € 335.000 extra nodig om het project volledig te kunnen realiseren. Dit betekent structureel € 18.425 aan extra kapitaallasten.

Tractie
De vervanging van de Scania (kiepbak) stond gepland in 2023 en hiervoor is € 320.000 beschikbaar gesteld. In het tractieplan zijn de opties voor een duurzamer vorm benoemd. De aanbesteding heeft geresulteerd in een aanschafbedrag van € 366.000, mede omdat gekozen is voor een hybride vorm in plaats van een conventionele vrachtauto. Dit betekent dat er € 46.000 extra nodig is en de kapitaallasten € 7.950 hoger uitvallen.
In deze aanbesteding is ook de in 2025 geplande vervanging van de Volvo door een Scania meegenomen. In het tractieplan werden de kosten geraamd op € 455.000. De aanbesteding heeft geresulteerd in een aanschafbedrag van € 425.000. Daarnaast kan de levering onverwacht sneller plaatsvinden dan in 2025. De kapitaallasten vallen € 5.200 lager uit.
Het effect op de kapitaallasten is reeds verwerkt in de begroting 2025 ten laste van de stelpost voor vervanging kapitaallasten tractie. Wel dient de raad alsnog de bijstelling van de kredieten te autoriseren.
In Berap I is gemeld dat het tractieplan in 2024 zou worden bijgesteld omdat er nieuwe ontwikkelingen zijn. Naar verwachting is de bijstelling in de eerste helft van 2025 gereed. Over eventuele financiële gevolgen is op dit moment niets te zeggen.

Campus Middelsee
De notariële afwikkeling van de Campus Middelsee vindt plaats in q4 2024, dan zal dus de uitgaaf worden gerealiseerd.

Samenvatting:
De raad wordt voorgesteld in 2024:
- het krediet voor brug Ried met € 335.000 te verhogen;
- het krediet voor brug Hitzumerweg met € 280.000 te verlagen;
- het krediet voor vervanging Scania kiepbak met € 46.000 te verhogen;
- het krediet voor vervanging Scania kraan in 2024 in plaats van 2025 beschikbaar te stellen en met € 30.000 te verlagen.

Het voorgaande resulteert in het hogere kapitaallasten in 2025 dan geraamd, te weten:

- Brug Ried	: hogere structurele kapitaallasten	+ € 18.425
- Brug Hitzumerweg	: lagere kapitaallasten	- € 15.400
Ten laste van onvoorzien structureel		**€ 3.025**
- Scania kiepbak	: hogere kapitaallasten	+ € 7.950
- Scania kraan	: lagere kapitaallasten	- € 5.200
Ten laste van stelpost vervanging tractie		**€ 2.750**

7 Reserves

Algemene Reserve

		Beginstand	Toevoeging	Vermindering	Eindstand
	Prognose beginstand begroting 2024	*16.545.508*			
	Budgettaire effect begrotingswijzigingen op de algemene reserve na vaststelling begroting 2024	*-448.314*			
	Algemene reserve	*16.097.194*	*11.979.051*	*11.365.000*	*16.711.245*
	Mutaties primitieve begroting 2024				
	Gevolgen incidentele wensen conform kadernota 2024-2027		7.500.000		
	Gevolgen incidentele wensen conform kadernota 2024-2027			7.144.000	
	Gevolgen autonome ontwikkelingen			360.000	
	Gevolgen collegeprogramma			875.000	
	Mutaties 1e begrotingswijziging				
	(1.04) Septembercirculaire 2023		534.179		
	(1.05) Decembercirculaire 2023		359.097		
	Mutaties 2e begrotingswijziging				
	Geen mutaties				
	Mutaties 3e begrotingswijziging				
	Geen mutaties				
	Mutaties 4e begrotingswijziging				
	(4.03) Renovatie sportvelden			1.375.000	
	Mutaties 5e begrotingswijziging				
	Geen mutaties				
	Mutaties 6e begrotingswijziging				

	(6.05) Resultaatbestemming Jaarstukken 2023		3.232.256		
	Mutaties 7e begrotingswijziging				
	(7.01) Actualisatie reserves		353.519		
	Mutaties 8e begrotingswijziging				
	(8.01) Stichting Campus Middelsee			720.000	
	(8.06) Subsidie Sportbedrijf Waadhoeke			171.000	
	(8.12) Minder meerkosten jeugdwet			260.000	
	(8.15) Aankoop zwembad Bloemketerp			460.000	
	Mutaties 9e begrotingswijziging				
	Geen mutaties				
	Mutaties 10e begrotingswijziging				
	Geen mutaties				

De stand van de algemene reserve na de 9e begrotingswijziging is € 16.711.245. De mutaties in de algemene reserve in 2024 worden gepresenteerd in bovenstaande tabel.
De stand van de algemene reserve is na verwerking van de mutaties in deze Berap II € 16.711.245 (10e begrotingswijziging).

Overige reserves

De stand van de reserve sociaal domein is na de 9e begrotingswijziging is € 4.442.543.
De mutaties in de reserve sociaal domein in 2024 worden gepresenteerd in onderstaande tabel.
De stand van de reserve sociaal domein is na verwerking van de mutaties in deze Berap II
€ 2.839.898 (10e begrotingswijziging).

		Beginstand	Toevoeging	Vermindering	Eindstand
	Reserve Sociaal Domein	*2.858.024*	*4.809.055*	*4.827.181*	*2.839.898*
	Budgettaire effect begrotingswijzigingen op de reserve sociaal domein na vaststelling begroting 2024		*1.528.471*		
	Mutaties 1e begrotingswijziging				
	Geen mutaties				
	Mutaties 2e begrotingswijziging				
	Geen mutaties				
	Mutaties 3e begrotingswijziging				
	Geen mutaties				
	Mutaties 4e begrotingswijziging				
	Geen mutaties				
	Mutaties 5e begrotingswijziging				
	(5.01) Een tweede locatie voor de Kindontwikkelingsstimulering (KOS) op het Bildt.			*65.000*	
	(5.02) Projectplan de Groeituin			*150.000*	
	Mutaties 6e begrotingswijziging				
	(6.05) Resultaatbestemming Jaarstukken 2023		400.000		
	Mutaties 7e begrotingswijziging				
	Geen mutaties				
	Mutaties 8e begrotingswijziging				
	(8.14) Externe inzet woonzorgvisie			*128.952*	
	Mutaties 9e begrotingswijziging				

	Geen mutaties				
	Mutaties 10e begrotingswijziging				
	(10.01) Buig 2024		597.350		
	(10.01) Vrijval budget werkstimulerende maatregelen		87.500		
	(10.01) Vrijval budget hoofdlijnenakkoord		360.444		
	(10.01) Jaarstukken 2023 Dienst SoZaWe		122.966		
	(10.01) Burap II overige posten Dienst SoZaWe		212.324		
	(10.01) Burap II Dienst SoZaWe Jeugd			*3.231.832*	
	(10.01) Burap II Dienst SoZaWe Inkomen			*1.251.397*	
	(10.01) Saldo Berap II 2024 (deels)		1.500.000		

8 Ruimte in de begroting

In dit hoofdstuk is de ruimte in de begroting zichtbaar gemaakt. Als eerste wordt een tabel gepresenteerd met de totalen per programma in de programmabegroting zodat er een actueel beeld wordt geschetst van de programmatotalen.

Vervolgens is een tabel opgenomen met de bedragen die de ruimte in de begroting weergeven, namelijk de stand van de budgetten voor onvoorziene uitgaven incidenteel en structureel en het nog beschikbare saldo van de begroting.

Het budget onvoorzien met bestemming is hierin niet meegenomen. In dit budget zijn de reserveringen opgenomen van de loon & prijscompensatie, en de taakmutaties vanuit het Gemeentefonds. De reserveringen kunnen als dekking worden ingezet als de taakmutatie concreet is gemaakt. Er volgt altijd een begrotingswijziging.

Wijziging op programmaniveau

In onderstaande tabel zijn op programma niveau de totalen van de begroting gepresenteerd. U ziet de ontwikkeling van de primitieve begroting naar de begroting t/m de 9e wijziging en het effect van de begrotingswijziging vanuit deze Berap II (10e).

Programma		Primitief	Begroting (na 9e wijziging)	Wijziging (10e)	Begroting na wijziging
Lasten					
1	Bestuur en Ondersteuning	4.297.311	4.831.337	540.000	5.371.337
2	Veiligheid	4.961.743	5.189.926	207.628	5.397.554
3	Verkeer, Vervoer en Waterstaat	10.251.478	11.518.788	-47.200	11.471.588
4	Economie	1.948.086	3.479.446	40.000	3.519.446
5	Onderwijs	6.952.601	7.446.590	58.584	7.505.174
6	Sport, Cultuur en Recreatie	11.274.922	17.153.902	-331.217	16.822.685
7	Sociaal Domein	69.293.039	77.667.736	4.906.729	82.574.465
8	Volksgezondheid en Milieu	15.360.523	16.828.064	156.837	16.984.901
9	Volkshuisv., Ruimt. Ord. etc.	3.296.792	7.257.156	1.175.000	8.432.156
AD	Algemene Dekkingsmiddelen	23.136.312	23.450.111	58.044	23.508.155
	Mutatie reserves	12.716.000	22.410.888	2.668.260	25.079.148
Totaal Lasten		**163.488.806**	**197.233.943**	**9.432.665**	**206.666.608**
	Waarvan onvoorzien	*4.327.519*	*3.106.907*	550.487	*3.657.394*
Baten					
1	Bestuur en Ondersteuning	851.697	851.697	0	851.697
2	Veiligheid	56.355	56.355	0	56.355
3	Verkeer, Vervoer en Waterstaat	134.828	206.828	0	206.828
4	Economie	446.225	1.406.255	40.000	1.446.255
5	Onderwijs	1.346.398	1.597.834	17.070	1.614.904
6	Sport, Cultuur en Recreatie	1.135.268	1.191.895	-2.617	1.189.278

7	Sociaal Domein	18.297.016	25.227.490	979.935	26.207.425
8	Volksgezondheid en Milieu	13.398.268	14.262.311	210.000	14.472.311
9	Volkshuisv., Ruimt. Ord. etc.	874.955	3.314.485	575.000	3.889.485
AD	Algemene Dekkingsmiddelen	118.532.729	120.883.248	2.642.372	123.525.620
	Mutatie reserves	8.614.724	28.235.545	4.970.905	33.206.450
Totaal Baten		**163.688.463**	**197.233.943**	**9.432.665**	**206.666.608**
Resultaat		**199.657**	**0**	0	**0**

Ruimte in de begroting

Ruimte begroting 2024	**Primitief**	**Begroting t/m 9e wijziging**	**Wijziging**	**Begroting na wijziging**
Saldo onvoorzien eenmalig	0	709.371	576.011	1.285.382
Saldo onvoorzien structureel	57.262	446.251	0	446.251
Saldo begroting 2024	199.657	0	0	0
Totale ruimte 2024	**256.919**	**1.155.622**	**576.011**	**1.731.633**

Voor een specificatie van de bedragen onder "wijziging" verwijzen wij u naar de verzameltabel met de reguliere begrotingswijziging.